

OMNES UNUM

(TODOS UNO)

STEV. 3
1956

GLASILO SLOVENSКИH DUHOVNIKOV
V ZAMEJSTVU

KAZALO

Alojzij Košmerlj: Stoletnica praznovanja praznika presv. Srca Jezusovega v vesoljni Cerkvi	65
Filip Žakelj: Marijin vitez Ignacij	72
Lojze Ambrožič: Sveti Tomaž in moderna miselnost	79
Fr. Fortunat Zorman OFM: O duhovnosti slovenskega izseljenca	84
Alojzij Kukovica: Gibanje „za boljši svet“	90
Novice od povsod	96
Nove knjige	III

Glede vseh upravnih zadev in poravnave naročnine se obračajte naravnost na upravo: Rev. Stanko Skrbe, Víctor Martínez 50, Buenos Aires, Argentina, ali pa na sledeče sobrate poverjenike:

Kanada: Rev. Tone Vukšinič, 626 Glenhohne, Ave, Toronto 10.

U. S. A.: Rev. Karel Pečovnik, St. Petr's Church, Dumont, Minn.

Italija: Rev. Tone Iskra, Chiesa del S. Nome di Maria, Foro Traiano 89, Roma

Trst: Rev. Jože Jamnik, Via Nazionale 89, Marianum, Opčine Trieste.

Gorica: Mons. dr. Franc Močnik, Via Don Bosco 3, Gorizia.

Avstrija: Rev. Vinko Zaletel, Viktringer Ring 26, Klagenfurt.

Ostala Evropa: Rev. Zdravko Reven, 17, rue Charles Dupret, Charleroi, Belgique.

Čile: Rev. Ludvik Ceglar, Capellan, Casa Central, Maipo (Buin), Chile.

Naročnina: Za Argentino in Čile 40 argentinskih pesov. Za U. S. A. 2.50 dolarja. Za vse ostale dežele vrednost zamenjave 2.50 dolarja. Kdor želi, more poravnati naročnino z mašnimi štipendiji. To velja zlasti za Evropo. Opraviti je treba tri sv. maše. Naj nihče ne opravi maš prej, dokler mu ni sporočeno, da so namenjeni zanj že določeni.

Uprava

OMNES UNUM

GLASILO SLOVENSКИH DUHOVNIKOV V ZAMEJSTVU

LETO III

1956

ŠTEV. 3

Stoletnica praznovanja praznika presv. Srca Jezusovega v vesoljni Cerkvi

(1856 — 23. 8. — 1956)

Alojzij Košmerlj, Buenos Aires

Dne 23. avgusta leta 1856 je papež Pij IX. po dolgotrajnem odlašanju in razmišljanju svete stolice ugodil prošnji katoliškega sveta, ki se je naslanjala na razodetje božjega Srca Jezusovega v Paray le Monialu, ter je za vesoljno Cerkev odredil praznovanje praznika Jezusovega Srca, ki ga je bil dovolil leta 1765 papež Klement XIII. kot poseben privilegij gotovim bratovščinam, ustanovam in deželam. S tem odlokom je stopila pobožnost do presvetega Srca Jezusovega v dobo svojega splošnega zmagovanja..

Primerno in vredno je, da se te važne stoletnice spomnimo v našem duhovniškem listu in se ob tej priliki zazremo v zgodovinski razvoj pobožnosti do Jezusovega Srca. Kakor v vseh velikih božjih delih in podvigih, se nam tu še posebno čudovito razodene, kako se vsemogočni Bog pri izvedbi svojih zamisli poslužuje najskromnejših in navidezno popolnoma nezadostnih sredstev, pa končno izvede popolno uresničenje svojih načrtov, nakljub vsem oviram in nasprotovanjem, da se tako pred očmi sveta v najsijajnejši luči izkaže njegova neskončna modrost in moč.

*

V slovutih prikazovanjih v Paray le Monialu, v letih 1673—75, je naš Gospod in Odrašenik razodel svoji ponižni služabnici sveti Marjeti Mariji de Alacoque, redovnici reda Marijinega obiskovanja, ki mu je bil soustanovitelj in duhovni oče blagi, ponižni in krotki sveti Frančišek Saleški, neskočno ljubezen svojega božjega Srca do ljudi, pooblaščajoč jo, naj to ljubezen njegovo svetu razodene in prosi ljudi, naj mu to ljubezen, tako zelo prezirano in zametano, v zadoščujoči vnemi vračajo. V enem teh prikazovanj je Gospod svoji zaupnici izrazil tudi željo, naj bi se uvedel v cerkveno bogoslužje nov praznik v čast njegovemu presvetemu Srcu in to v petek po osmini praznika

svetega Rešnjega Telesa. Napovedal ji je, da ne bodo izostale težave in ovire pri uresničitvi te njegove želje, a naj ve, da je vsemogočen tisti, ki ne zaupa vase, ampak edinole vanj.

Gospodove napovedi so se v polni meri izpolnile. Uradna Cerkev ni hotela v začetku nič vedeti ne o novi pobožnosti ne o novem prazniku. Vse se je zdelo preveč novo in nenavadno. Če se uvede praznik Jezusovega Srca, bodo kmalu prosili še za praznik Srca Marijinega. Uvedba takih izrednih novosti se je zdelo nemogoča.

Samostanom Marijinega obiskovanja, ki so na pobudo svete Marjete Marije prosili za novi praznik in odgovarjajočo prazniško mašo, je kongregacija svetih obredov leta 1697 dovolila v nadomestilo mašo v čast peterim Kristusovim ranam. Predstojniki Družbe Jezusove so isto leto svetovali svojim članom, ki jih je bila misel nove pobožnosti vnela, naj več ne podpirajo in zagovarjajo zadeve presv. Jezusovega Srca pri rimski kuriji.

Kljub tem, na videz nepremagljivim oviram se je pobožnost do Jezusovega Srca hitro širila med vernim ljudstvom. Množile so se bratovščine presvetega Srca, ki jih je sveta stolica odobrila in obdarila z odpustki. Poljska in Kanada sta odprli na stežaj svoja vrata novi pobožnosti. Njunemu zgledu so sledile Francija, Španija in druge dežele. Leta 1726 se je Rimu ponovno predložila prošnja za novi praznik. Podpisali so jo poljski in španski kralj, krakovski in marsejski škof in predstojništvo reda Marijinega obiskovanja. Prosili so za praznik in za prazniški oficij. Papež Benedikt XIII. je izročil zadevo kongregaciji svetih obredov, kjer je bil zagovornik prošnje p. de Galeffet D. J., branilec vere pa kardinal Prosper Lambertini, poznejši papež Benedikt XIV. Ta je z vso odločnostjo nastopal proti ugodni rešitvi predložene prošnje. Ugovori, ki jih je stavil, so bili približno isti, kot pred 30 leti: praznik je nenavadna novost; slučaj Mariete Marije še ni razčiščen in rešen; če se spusti Cerkev v te novoarije, kam bo to privedlo? P. de Galeffet je na vse to z utemeljenimi protirazlogi odgovoril. Kardinal Lambertini je prišel tedaj z zadnjim ugovorom: Novi praznik predpostavlja, da je srce sedež čustvovanja, kar je še negotovo in sporno. Kardinali so podlegli subtilnosti njegovih dokazovanj in prošnja za novi praznik in prazniški oficij je bila zavrnjena. Prijatelji Jezusovega Srca so se čutili žalostne in razočarane.

Pobožnost do božjega Srca pa se je kljub temu širila. Ni je moglo zadržati vpitje mrzkih janzenistov ne človeška modrost ugovarjajočih filozofov. Prošnje za novi praznik so prihajale v Rim z vseh strani: s Poljske, iz Španije, Amerike, Nemčije, Italije. Gospod je hotel pokazati, kar je napovedal: po malih in ponižnih bo izpeljal svojo odrešilno zamisel; njegovo Srce bo končno zmagalo vse ovire. Cerkev bo spoznala in razumela njegov poziv. To se je tudi res zgodilo. Leta 1765 je papež Klement XIII. podpisal dekret kongregacije svetih obredov, s katerim je bil praznik z novim oficijem dovoljen Poljski in nadbratovščini presvetega Srca. Red Marijinega obiskovanja je dobil kmalu zatem isto dovoljenje. Francija ga je kmalu vpeljala skoraj v vseh škofijah. Prošnje za ta privilegij so se množile iz dneva v dan. Kjer so za praznik in oficij prosili, se je dovoljenje dalo. Led je bil prebit.

Vendar je praznik ostal le privilegij za nekatere bratovščine, redovne družine, škofije in dežele, ki so za to prosile. Vesoljna Cerkev ga še ni obhajala. Tudi ta zadnja ovira se je morala umakniti pod papežem Pijem IX., kateremu so predložili prošnjo za razširjenje praznika na vesoljno Cerkev francoski škofje. Z odlokom z dne 23. avgusta leta 1856 je Pij IX. tej prošnji ugodil. Vesoljna Cerkev se je znašla na kolenih pred Srcem svojega Odrešenika in Ustanovitelja, ki je Srce Boga-Človeka, središče in žarišče njegovega bogočloveškega življenja in simbol njegove neskončne, usmiljene, odpustajoče in rešujoče ljubezni.

Ko je bila nato v letu 1864 Marjeta Marija proglašena za blaženo, je dobila s tem pobožnost do Jezusovega Srca svoje nadnaravno potrjenje in svojo trdno sankcijo. Vsi so morali spoznati, da tu ne gre za kake tvorbe čustvene ženske domisljije, marveč za resnično, čeprav zasebno razodetje. Katoliški svet je razumel, da je tu vmes božji prst.

Ko je sedaj pobožnost do presvetega Srca Jezusovega zavzemala vedno večji razmah, so se tudi ponavljale želje in prošnje, naj bi zavzela med drugimi pobožnostmi svete Cerkve prvo mesto. Vstala je v vernem svetu velika misel, naj bi se božjemu Srcu posvetila vesoljna Cerkev. Škofje, zbrani na vaticanskem cerkvenem zboru, so to prošnjo Piju IX. izrazili. Isto prošnjo, podpisano po 525 škofih, je predložil papežu dne 22. aprila leta 1875 p. Ramière D. J., direktor Apostolstva molitve. Pij IX. je odgovoril: „Storil bom, kar želite, a bom storil na svoj način.“ Še isti dan je bil objavljen dekret kongregacije svetih obredov, s katerim se dovoljuje popolni odpustek vsem, ki bi dne 16. junija leta 1875, ob dvestoletnici prikazanja v Paray-u, izmolili molitev posvečenja, predloženo po papežu. Posvečenje ni ukazano, pač pa toplo priporočeno vsem vernikom in katoliškim ustanovam. Papež priporoča ta slovesni akt z besedami, polnimi vere in zaupanja: „Našli bodo verniki v tem božjem Srcu nepremagljivo zavetje v duhovnih nevarnostih, ki jih obdajajo, dušno moč v bridkostih, ki jih trpi Cerkev, in končno nezlomljivo zapanje sredi vseh svojih stisk.“ Izvršitev posvečenja je priporočana škofom katoliškega sveta, katerim je tudi poslana posvetilna molitev. Oni naj presodijo v Gospodu, če je to dušarj v korist, in naj potem objavijo dekret kongregacije ter povabijo svoje vernike, da to posvetitev izvrše, bodisi zasebno, bodisi skupno. Posvetitev se je 16. junija leta 1875 izvršila v mnogih škofijah in po številnih vernikih in ustanovah, vendar vesoljne Cerkve ni zajela. Čas za to še ni bil dozorel. Prišel pa je pod naslednikom Pija IX., papežem Leonom XIII.

Ta je leta 1889 praznik Srca Jezusovega, ki ga je bil vpeljal Pij IX. kot duplex maius, povzdignil v praznik prvega reda. Prošnje pobožne redovnice Marije od božjega Srca, v svetu kneginje Droste-Vischering, prednice samostana Dobrega Pastirja v Oporto na Portugalskem, pa so ga nagnile, da se je odločil, po zreli teološki preiskavi, za slovesno posvečenje vsega človeškega rodu presvetemu Srcu Jezusovemu, dejanje, ki ni imelo para v zgodovini Cerkve. Omenjena redovnica se je videla v letih 1897—98 po Gospodu Jezusu trikrat pozvana, naj prosi poglavarja Cerkve, da bi posvetil vse ljudi ljubečemu Srcu njihovega Odrešenika. Njeno prvo pismo na papeža je ostalo leto dni brez odgovora; drugo pismo je izzvalo preiskavo o življe-

nju in delu prosilke in natančno teološko preiskavo o temeljih tega vprašanja. Globoke razprave, ki so se izvršile ob študiju te zadeve, so se zaključile s slovesno papeško encikliko: „Annum Sacrum“, z dne 25. maja leta 1899. Papež v njej pohvalno omenja to, kar so že njegovi predniki v čast božjemu Srcu odredili in storili. Nato pa odkrije svoj sklep, naj bi se v dopolnjenje in kronanje vseh časti, ki se Jezusovemu Srcu izkazujejo, izvršilo v vesoljni Cerkvi skupno, slovesno in obvezno posvečenje vsega človeškega rodu temu presvetemu Srcu. Zadeva, ki je bila predložena že Piju IX., pa se je tedaj odložila na ugodnejši čas, naj se zdaj izvrši. Ko potem v prelepi sliki odkrije kraljevsko čast in dostojanstvo Jezusovo ter njegovo suvereno oblast nad vsemi stvarmi in nad vsem človeštvom in po drugi strani dolžnost vseh ljudi, da ga priznavajo za svojega kralja in gospoda, pokaže tudi na svoje poslanstvo Kristusovega namestnika na zemlji, ki mu daje nad vsem človeštvom, za katero je Gospod Jezus trpel in umrl, duhovno odgovornost in oblast. Zato se je odločil, da posveti božjemu Srcu ne samo vesoljno Cerkev, ampak vesoljni svet, ves človeški rod na zemlji. Vidi v tem aktu posvečenja veliko upanje za zboljšanje razmer v svetu, za porast krščanske vere in edinstvi med narodi. Zaključuje svoje misli z lepo primero iz prvih časov krščanstva: „Ko je bila Cerkev stiskana po jarmu rimskih cesarjev, se je prikazalo mlademu vladarju Konstantinu na nebu znamenje križa, katero je postalo napoved in vzrok preslavne zmage, ki jo je kmalu potem izvojeval. Glej, novo znamenje, vzvišeno in božansko, ki se danes nudi našim očem: presveto Srce Jezusovo, s križem na vrhu, blesteče v ognjenem žaru plamenov. Vani moramo staviti vse naše upe: od nje moramo prositi in pričakovati zveličanje ljudi.“ Nato pa odredi, da se v dnevih 9., 10. in 11. junija v vseh glavnih cerkvah, po mestih in po deželi, opravi tridnevnic, v kateri naj se molitvam dodajo litanije presvetega Srca Jezusovega, prav za to priliko po njem potrjene, ob koncu pa naj se odmoli posvetilna molitev, ki jo pošilja škofom skupno z okrožnico. Je to prelepa, po vsem katoliškem svetu znana in moljena molitev: „Presladki Jezus, Zveličar človeškega rodu“.

Po izvršenem posvečenju, ki se je v vesoljni Cerkvi izvršilo z velikim in svetim navdušenjem, je izdala kongregacija svetih obredov 21. junija 1899 ponovno okrožnico, v kateri škofom v imenu papeževem čestita na tako lepo izvršenem svetem dejanju, obenem pa jih prosi, naj z vso vneto skrbijo, da bo seme pobožnosti do božjega Srca Jezusovega, tako srečno vsejano v duše vernikov, obrodilo čim obilnejše sadove. Poživljeno pobožnost do Jezusovega Srca je treba s stanovitno gorečnostjo ohranjati in pospeševati. Želja papeževa je, da se po vsem svetu obhaja pobožnost prvih petkov, ob katerih naj se po molitvi litanij presvetega Srca vedno odmoli tudi posvetilna molitev. Pravtako sveti oče priporoča, naj bi se v mesecu juniju, kot je to že mnogokje v navadi, božjemu Srcu Jezusovemu izkazovale posebne časti. Tega vsega ne ukazuje, ampak vse prepušča previdnosti in modrosti škofov, ki v njih gorečnost in dobro voljo popolnoma zaupa. V kolikor njega tiče, ima to edino veliko željo, da bi se pobožnost do presvetega Srca Jezusovega vedno bolj razvijala in se širila in utrjevala v krščanskem svetu.

Vse to je storil v čast in slavo Jezusovega Srca veliki papež Leon XIII., ki je ob zatonu svojega dolgega in tako bogatega življenja rad izjavljal,

da smatra akt posvetitve svetá presvetemu Srcu za največje delo svojega pontifikata.

Leonov naslednik sveti Pij X. odredi leta 1906, naj se vsako leto na praznik Srca Jezusovega, v vseh župnijskih in drugih cerkvah, kjer se praznik obhaja, pred izpostavljenim svetim Rešnjim Telesom ponovi Leonova posvetilna molitev, kateri naj se dodajo litanije Srca Jezusovega. Pobožni akt obdari z bogatimi odpustki in izrazi upanje, da se bo na ta način ohranjal v katoliškem svetu spomin na slovesno posvečenje človeškega rodu ter bo tako isto neprestano klicalo na svet zveličavne sadove, ki so prvič tako obilno pritekli iz njega. Sicer pa je bil ves pontifikat tega velikega in svetega ter tako skromnega in ponižnega papeža en sam izliv vdanega češčenja in ljubezni do božjega Srca Jezusovega. Za geslo svojega vladanja si izbere Pavlov program: „Vse prenoviti v Kristusu“. Lepo piše v svoji nastopni poslanici „E supremi apostolatus“, z dne 4. oktobra 1903: „Božji interesi so tudi naši; zanje hočemo žrtvovati vse svoje moči in tudi naše lastno življenje.“ Za vodilo apostolskemu delu pa spominja na Jezusovo dobroto, ponižnost in krotkost. S trdoto in ostrojtjo se duše ne pridobivajo. Kristus nam daje zgled dobrega pastirja, polnega dobrote, sočutja in razumevanja. K sebi je klical vse, ki so trudni in obteženi, s čimer je mislil na vse one, ki so pod oblastjo greha in zmote. S potrpežljivo in dobrohotno ljubeznijo moramo tudi mi ravnati z vsemi, tudi z našimi nasprotniki in preganjavci. Sveti Pavel pravi: „Preklinjajo nas, mi jih pa blagoslavljam. Preganjajo nas, mi pa zanje molimo.“ Morda se nam zdijo hudobnejši, kot so v resnici. Njih volja ni tako hudobna, kot bi oni sami radi to pokazali. Zakaj ne bi upali, da bo plamen ljubezni pregnal temo tudi iz njihovih src in prinesel v nje božjo luč in božji mir? Morda nam bo treba malo čakati na uspeh našega prizadevanja, a ljubezen se ne utruji v čakanju, ker ve, da Bog ni obljubil plačila našim naporom, ampak naši dobri volji.

Glejte svetega papeža naših časov, ki mu je program njegovega vladanja Cerkve Jezusova beseda: „Učite se od mene, ker sem krotak in iz srca ponižen.“ In ona druga: „Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom okrepčal.“

Benedikt XV., ki je vladal sveto Cerkev v viharju prve svetovne vojne, je bil ves zavzet za pomirjenje med narodi. Njegove enciklike večinoma govore o miru in o pomoči onim, ki so v vojski največ trpeli. Bil pa je ves njegov pontifikat tako prežet usmiljene ljubezni, ki jo je črpal iz božjega Srca Jezusovega, da so vsi obžalovali njegovo smrt, ko je leta 1922 izročil dušo Gospodu.

S Pijem XI. dobi pobožnost do presvetega Srca Jezusovega novo pobudo. Za konec svetega leta 1925 vpelje v cerkveno liturgijo praznik Kristusa Kralja, ki naj pred svetom oznanja in potrjuje Kristusovo najvišjo kraljevsko oblast nad vsem človeštvom. Na ta praznik, ki naj se obhaja z vso slovesnostjo, naj se moli v vseh cerkvah Leonova posvetilna molitev, ki ji je dodal prošnjo zo spreobrnenje poganov, mohamedancev in judov. Leta 1928 pa izda o pobožnosti do presv. Srca Jezusovega in o zadostilnem obhajilu njemu v čast posebno, izredno lepo in globoko okrožnico „Misere-

tissimus Redemptor“. V njej pravi, da je pobožnost do Jezusovega Srca višek vsega bogoslužja in najboljše pravilo popolnejšega življenja, saj prav ona najuspešnejše vodi duše h globljemu spoznanju Gospoda Jezusa in jih vnema, da ga bolj goreče ljubijo in z večjo učinkovitostjo posnemajo. Z zadoščenjem omenja, kako so njegovi predniki to pobožnost pospeševali in brnili pred mnogoterimi napadi in sumničenji, in ves vesel ugotavlja, da se je ta pobožnost razširila in se še širi po vsem svetu in da je zadostilno obhajilo prvih petkov, po želji božjega Srca, postalo prelepa navada krščanskega ljudstva. Govori o globokem pomenu posvečenja in o dolžnosti zadoščevanja, ki je poglavitni znak te pobožnosti, in vabi vse vernike k prejetanju zadostilnega svetega obhajila in k obhajanju svete ure pred prvimi petki. Končno povzdigne praznik Srca Jezusovega v najvišji red, potrdi novo mašo in nov oficij in odredi, naj se na ta praznik v vseh cerkvah sveta slovesno izvrši dejanje zadoščanja božjemu Srcu s posebno zadostilno molitvijo, ki jo v ta namen predloži: „Presladki Jezus, čigar neizmerna ljubezen do ljudi...“ Ves pontifikat tega velikega in odločnega papeža, ki nam je dal za vse velike probleme naših dni trdne in jasne smernice v svojih slovitih enciklikah o zakonu, o vzgoji, o socialnem vprašanju, o komunizmu itd., stoji v luči presvetega Srca, ki mu je navdihnilo tudi njegovo geslo: „Mir Kristusov v kraljestvu Kristusovem“. On je tudi sv. Marjeto Marijo prišel med svetnike.

Sedaj vladajoči papež Pij XII. začenja svoj pontifikat v času, ko se dopolnjuje 40 let, odkar je bil po Leonu XIII. ves človeški rod posvečen Jezusovemu Srcu. V svoji nastopni okrožnici „Summi pontificatus“, z dne 20. oktobra 1939 se spominja tega dogodka z velikim veseljem, obnavljajoč v duhu gorečnost in navdušenje tistih velikih dni, v katerih je sam obhajal svojo novo mašo. Z vsem ognjem svoje duše se pridružuje mislim in namenom svojega nesmrtnega prednika, imenujoč dejanje posvetitve človeškega rodu, ki ga je on odredil, previdnostno dejanje papeža, ki je z globokim pogledom spoznal potrebe in rane svojega časa. Ves prevzet se zahvaljuje Bogu, ki je dal, da prvo leto njegovega pontifikata sovпада s tako velikim spominom tega akta in začetkom njegovega duhovništva, in ves navdušen povzame iz te zveze svoj vladarski sklep, da bo ves njegov pontifikat posvečen češčenju Kralja vseh kraljev, v duhu njegovega nepozabnega prednika. To bo, pravi, alfa in omega naše volje, našega upanja, našega nauka in našega delovanja, našega potrpljenja in naših bridkosti: vse bo posvečeno širjenju in utrjenju Kristusovega kraljestva na zemlji.

Prav Piju XII., ki je bil posvečen za škofa na dan prvega prikazanja Marije v Fatimi, dne 13. maja 1917, je bilo po božji previdnosti dano, da je Leonovemu posvečenju vsega sveta presvetemu Srcu Jezusovemu dodal enako posvečenje presladkemu, brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Cesar so se v začetku tako bali, je zdaj v svetu veliko, sveto, upanja polno dejstvo: S presvetim Srcem Jezusovim blesti na nebu naših dni kot mavrica tolažbe in miru še brezmadežno Srce Marijino.

Ko človek vse to bere in razmišlja, ne more drugega storiti, kot da s svetim Pavlom prevzet ponavlja: „O globočina bogastva in modrosti in vednosti božje! Kako nedoumljive so njegove sodbe in neizsledna njegova pota!

Zakaj kdo je spoznal misel Gospodovo? Ali kdo je bil njegov svetovalec? Od njega in po njem in zanj je vse: Njemu slava na veke! Amen. (Rim 11, 33-36).

*

Govoreč o enem svojih velikih prikazovanj piše sveta Marjeta Marija: „Videla sem božje Srce kakor na ognjenem tronu, bolj bleščeče kot sonce in prozorno kot steklo, z ono čudovito, sveto rano. Obdano je bilo s trnjevo krono in križ je žarel nad njim. Gospod mi je dal spoznati svojo gorečo željo, da bi bil ljubljen od ljudi; in da bi jih mogel vrniti s poti pogubljenja, kamor jih satan v množicah žene, je hotel ljudem razodeti svoje Srce, z vsemi zakladi svoje ljubezni, svojega usmiljenja, milosti, posvečenja in zveličanja, ki so v njem. Gospod mi je razkril, da je pobožnost do njegovega Srca skrajni in poslednji poizkus njegove ljubezni, s katero je hotel oblagodariti ljudi v teh poslednjih stoletjih, da bi jih iztrgal vladarstvu satanovemu in jih postavil v sladko svobodo vladarstva svoje ljubezni.“

Pobožnost do presvetega Srca Jezusovega, ki se ji je v naših časih pridružila pobožnost do brezmadežnega Srca Marijinega, prazniku Jezusovega Srca praznik Srca Marijinega, prvim petkom prve sobote, je veliko znamenje in veliko upanje naših dni. Po Mariji naj zavlada Kristus v vseh srcih, v vseh družbah, v vseh deželah in narodih sveta.

Kdo je prvi poklican, da z vso sveto vnemo oznanja in širi to češčenje presvetih Src, če ne mi, Gospodovi duhovniki in zaupniki, ljubljeni duhovni sinovi njegove in naše Matere Marije?

Naš Gospod je ustanovil duhovništvo, da razširi in utemelji v svetu kraljestvo svoje ljubezni. Njegovi pomočniki in sodelavci smo.

„Potrebujem duhovnike, da mi pomagajo dovršiti moje delo,“ tako govori Gospod sveti duši naših dni. „Naj pridejo k mojemu Srcu, naj pijejo iz njega moja kri, moja ljubezen. Prvi so, ki so k temu poklicani, prvi, ki imajo do tega pravico.“

Bratje! Bodimo kot doslej in še bolj kot doslej goreči, neutrudni apostoli ljubezni Jezusovega in Marijinega Srca. Ne bojmo se dela, ne žrtev, ne bridkosti, ko gre za to, da Kristus, naš Gospod, zakraljuje po Mariji. Zato smo postali duhovniki, samo zato. Naj se naš dobri Gospod s svojo in našo presladko Materjo nad nami ne razočara. Po gorečem trudu za slavo presvetih Src, za svete ure, za prve petke in sobote, za slovesno praznovanje praznikov Jezusovega in Marijinega Srca, nam bo zagotovljeno posvečenje našega življenja in uspeh našega apostolata med ljudstvom. Ljubeča vnema za slavo presvetih Src nam daje gotovost srečne in blažene smrti, zakaj Gospod je zvest prijatelj in zvesta je Marija, naša Mati.

S svetim Avguštinom prosimo za sklep: „Domine Jesu, totum cor meum flamma tui amoris accendat, nihil in me relinquatur mihi, nec quo respiciam ad me ipsum; sed totus in te aestuem, totus in te ardeam, totus diligam te, tamquam inflammatum abs te.“

(Literatura: P. Vermeersch S. J.: Práctica y doctrina de la devoción al Sagrado Corazón de Jesús — 2. zv., Bs. As. 1945; P. Rosanas S. J.: La devoción a los SS. Corazones de Jesús y María — Bs. As. 1948; N. N.: Oportet illum regnare — México 1948; Colección de Encíclicas pontificias — Bs. As. 1952.)

Marijin vitez Ignacij

(Ob štiristoletnici smrti sv. Ignacija Lojolskega)

Filip Žakelj, Argentina

Letos 31. julija bo preteklo štiri sto let, odkar je umrl v Rimu velik sprebrnjenec, zvesti vitez Kristusa Kralja in ustanovitelj Jezusove družbe, ki ima toliko zaslug za katoliško Cerkev in precej tudi za versko življenje na Slovenskem. Omenjamo samo njihove nekdanje šole, živahno delo Marijinih družb že pod škofom Tomažem Hrenom,¹ mogočno širjenje češčenja sv. Frančiška Ksaverija v naših krajih, slavnega pridigarja Jerneja Basarja,² njihovo vodstvo duhovnih vaj in misijonov, širjenje češčenja sv. Jožefa, Matere božje in posebej češčenja presvetega Srca Jezusovega med Slovenci. Jezusova družba v spomin na štiri stoletnico smrti svojega ustanovitelja obhaja tako imenovano ignacijsko leto. Prav posebej skušajo to leto širiti in poglobiti misel za duhovne vaje po načinu sv. Ignacija Lojolskega. Svetovni dan Marijinih kongregacij, 13. maja 1956, je bil posvečen isti misli.³ Mnogo važnega in lepega je bilo okoli te štiri stoletnice napisanega o sv. Ignaciju in njegovi veliki ustanovi.⁴ Sv. oče Pij XII. se je pomembne štiri stoletnice doslej vsaj petkrat posebej spominjal: 31. julija 1955 pošlje za uvod v Ignacijev leto Janezu Krstniku Janssenu, vrhovnemu predstojniku Jezusove družbe, posebno pismo „Magnā cum iucunditate“, v katerem z izbranimi besedami govori o velikem pomenu ignacijanskih duhovnih vaj.⁵ Na bedenji dan praznika razglasenja Gospodovega 1956 sprejme zastopnike raznih ustanov, katere vodi Jezusova družba v Italiji; v nagovoru trdi, da je sv. Ignacij Lojolski neprecenljiv dar katoliške španije središču krščanstva; govori o toliko krajih v Rimu, ki nas spominjajo na sv. Ignacija ter o velikih delih, ki jih Jezusova družba vrši v Italiji: vzgojni zavodi, Marijine kongregacije, tisk, misijoni, duhovne vaje, prižnica,

¹ Pr. Vrtovec Venčeslav D. J., *Pesem življenja*, Ljubljana 1943 (Glasnikova knjižnica zv. 16), 40—43; spodaj navedeno samo Vrtovec. Prva kongregacija je bila v Ljubljani ustanovljena 21. decembra 1605 (Vrtovec, 40/1), a ni bila priglašena „Primi primariji“ v Rim. Kot 806. kongregacija na svetu in prva ljubljanska kongregacija je vpisana 12. septembra 1624 kongregacija Marijinega brezmadežnega spočetja; kot 924. kongregacija na svetu in kot druga ljubljanska pa 2. sept 1627 kongregacija Kristusa Odrašenika, ki v presv. Rešnjem Telesu slavi zmago; pr. *Acies ordinata* (AO), jan.-febr. 1956, 280; AO, marec-april 1956, 320.

² Njegove pridige iz snovi Ignacijevih duhovnih vaj so izšle l. 1734.

³ Pr. AO, maj-julij 1955, 99.

⁴ Tu omenjamo samo Leonard von Matt-Hugo Rahner S. J., *Ignatius von Loyola*, Zürich 1955, 224 strani slik ter 112 strani besedila. Izšel je tudi prevod v francoščini Ignac de Loyola, *Une biographie en images*, Paris (Desclée de Brower) 1955. Zelo sodobna francoska revija *Fêtes et saisons*, april 1956, št. 103, je vsa posvečena samo sv. Ignaciju Lojolskemu; na str. 23 priporoča Dudonov življenjepis sv. Ignacija kot najpopolnejši in najbolj resen. Italijanski narodni odbor za praznovanje štiri stoletnice je izdal doslej prvo številko priložnostne revije *Quattro secoli*; posebej opozarjajo na razpravo v tej reviji p. Garcia de Villoslada, profesorja za zgodovino na Gregoriani, o historiografiji in življenjepisih sv. Ignacija; tudi ta hvali Dudonov življenjepis sv. Ignacija Lojolskega. Pr. članek *Uno scaffale per Sant' Ignazio*, *Osservatore Romano* (= OR) l. 96, št. 86 (12. apr. 1956), 5.

⁵ Glej *Acta Apostolicae Sedis* (AAS), l. 47, št. 11 (23. avg. 1955), 548—551.

spovednica.⁴ Sredi meseca januarja začno v Španiji nekateri očetje Jezusove družbe osemdnevne duhovne vaje z govori po radiu zjutraj in zvečer zlasti za osemnajst tisoč kmečkih župnij. 21. januarja ob pol devetih zvečer jih Pij XII. zaključil z nagovorom po radiu v španskem jeziku, kjer govori o duhovnih vajah sv. Ignacija Lojolskega kot o velikem sredstvu očiščenja, obnove in posvečenja.⁵ Proti koncu meseca februarja 1956 sprejme Pij XII. predstojnike in gojence, med katerimi je tudi pet in dvajset novomašnikov — najvišje število, ki ga je zavod od ustanovitve l. 1934 dosegel — papeškega brazilskega zavoda (Pontificio Collegio Pío Brasiliano). Ker je sv. Ignacij Lojolski med glavnimi zavetniki zavoda, Pij XII. ob štiri stoletnici njegove smrti opozarja gojence, kako je Ignacij Lojolski pred štiri sto devetimi leti pisal semeniščnikom v zavod v Coimabri, da se morajo zelo truditi za znanje in krepost. Ob teh Ignacijevih mislih Pij XII. krasno govori o potrebnosti vsestranske duhovniške izobrazbe in kreposti, ki mora biti močno zakoreninjena v duhovnikovi duši v sedanji dobi.⁶ Na cvetno nedeljo 1956 pa se zbero pri njem Janez Krstnik Janssens, vrhovni predstojnik Jezusove družbe, z vsemi člani vrhovnega vodstva ter z voditelji članov, ki vrše tako imenovano tretje leto preizkušnje. Te voditelje je vrhovni predstojnik z vseh krajev sklical na posebna posvetovanja. Sedaj pa Pij XII. vsem poudarja, da Jezusova družba kljub tako prostranim poljem za apostolsko delo popolnoma nič ne sme popustiti od prvotnega duha družbe, od prvotne strogosti in resne skrbi za močno notranje življenje članov. Zlasti naj člani v tretjem letu preizkušnje spoznajo, nekako premozgajo, okušajo in vzljubijo zlato knjigo duhovnih vaj z opombami, dodatki, premišljevanji, kontemplacijami in predpisi.⁷ Na Bibličnem inštitutu v Rimu so v Ignacijevem letu v posebnih konferencah osvetljevali Ignacijeve duhovne vaje v luči sv. pisma. Posebne konference v zvezi s to štiri stoletnico so imeli tudi na papeški univerzi Gregoriani. Med razpravami posebej omenjamo razpravo jezuita Schaacka o sv. Ignaciju kot duhovniku.⁸ Včasih je kdo, ki sv. Ignacija prav malo pozna, že opomnil, da je najbolj protiljudski in najbolj antipatičen med svetniki.⁹ Morda ne bo napak, če za to štiri stoletnico pokažemo na prav ljubko in nežno potezo na Ignacijevem svetniškem značaju, katero morda premalo poznamo, a ga nam zelo približuje: njegovo pobožnost in ljubezen do Matere božje, pa tudi naše duhovne Matere, Kraljice in Gospe.¹⁰

⁴ Glej OR, l. 96, št. 5 (6. jan. 1956), 1; na 3. str. Mario Scaduto rezljena posmrtna izdajo De Guibertovega dela: *La spiritualité de la Compagnie de Jésus*, Roma, Institutum Historicum S. J.

⁵ Glej OR, l. 96, št. 19 (23-24. jan. 1956), 1.

⁶ Glej OR, l. 96, št. 50 (29. febr. 1956), 1.

⁷ Glej OR, l. 96, št. 72 (26-27. marč 1956), 1; OR, l. 96 (31. marč 1956), 1 (italijanski prevod latinskega nagovora).

⁸ Saint Ignace, prêtre, *Nouvelle Revue Théologique*, marec 1956 (št. 3), 243—261; prav tam, april 1956 (št. 4), 388—401.

⁹ "Il più antipopolare e antipatico tra i Santi", pr. OR, l. 96, št. 86 (12. apr. 1956), 5 (članek: *Uno scaffale per Sant' Ignazio*).

¹⁰ O tem primerjaj n. pr. Iparraguirre Ignacio S. J. — *Candido de Dalmases S. J., Obras completas de San Ignacio de Loyola con la autobiografía de San Ignacio*, Madrid 1952 (BAC), stvarno kazalo: *Maria Santissima* in tam navedene strani; spodaj navedeno Iparraguirre-Dalmases; Larrañaga Victoriano S. J., *Obras completas de San Ignacio de Loyola*, zv. I., Madrid 1947, stvarno kazalo: *Maria Santissima*, in tam navedene strani; spodaj navedeno Larraña; Sträter Paul S. J. *Maria*

Ignacij Lojolski je kot svetni vitez zelo nagnjen k počutnosti in mesenosti; vendar ima po navadi vitezov tistih časov pogosto v svojih mislih vzorno damo; nekateri ugibajo, da je tista dama bila infantinja Katarina, drugi sodijo, da kraljica Germana, natančno pa menda nikoli ne bo mogoče zvedeti. Ignacij seveda Marijo časti že od mladosti. Toda odkar je priklenjen na bolniško posteljo, se začnejo njegove misli vedno bolj pogosto vračati k Mariji. Misel na svetno damo zginja, Marija pa postane njegov vzor, ki ga z vso viteško dušo vzljubi. Marija mu bo pomagala, do nebeškega Gospoda, kateremu hoče z vsemi svojimi močmi služiti; Marija bo njegova varuhinja, navdihovalka svetih načrtov in navduševalka drznih podjetij.

V svoji dolgi bolezni prebira Jezusovo življenje Ludolfa von Sachsen. Najlepše strani si kar izpisuje. Tiste, ki govore o Mariji, si prepisuje s sinjo barvo. Marija mu to nežnost bogato poplača. Ignacij mora v bolezni dolge noči prečuti na gradu Loyola. Neko noč, ko je popolnoma prebujen, se mu prikaže sama Mati božja z Detetom; dolgo časa se pomudi pri njem, mu zre naravnost v oči, ničesar ne reče; čez nekaj časa pa zgine. Ignacij je odslej popolnoma spremenjen. Toliko težav je doslej imel glede stanovske čistosti. Od tega trenutka pa vsaj do avgusta 1553, tri leta pre smrtjo, ko narekuje svoj življenjepiš, se niti najmanjši meseni mik ne oglasi v njegovi notranjosti. Že samo ta izredna milost mora Ignacija spodbujati, da svoji nebeški Gospe služi z neomajno zvestobo. Po ozdravljenju gre na junaško potovanje; popolnoma hoče biti v službi Kristusa Kralja. Na poti vso noč prečuje v cerkvi naše ljube Gospe v Aranzazu. Zelo verjetno Ignacij v tej Marijini cerkvi že takrat napravi zaobljubo čistosti. V kraju Navarrete da nekaj zadnjih novcev za popravilo Marijine podobe. Na poti proti Monserratu v razgovoru z Mavrom brani Marijino devištvo. V nekdanjem vitezcu Ignaciju zavre kri po žilah, da bi z mečem branil Marijino deviško čast, a v srcu Kristusovega romarja se oglašča druga misel, naj ne stori nepremišljenega dejanja. Dogodek pa lepo kaže, kolika ljubezen do deviške Matere božje že plamti v Ignacijevem srcu. Na Monserratu po dobri pripravi napravi dolgo življenjsko spoved. Zvečer pred praznikom Marijinega oznanjenja 1522 svojo viteško obleko podari beraču, obleče preprosto spokorniško obleko, prečuje vso noč v molitvi pred milostnim Marijinim oltarjem, potem pa Mariji daruje svoj viteški meč v dar. Po Marijini priprošnji posveti na tem svetem kraju Gospodu Jezusu Kristusu vse svoje prihodnje življenje. S sveto mašo, med katero prejme sveto obhajilo, zaključí svoje romanje na Monserrat. Na praznik Marijinega oznanjenja zvečer pride do male cerkvice Matere božje dobrega vodstva. Tu se mu spet prikaže Mati božja. Staro izročilo pripoveduje, da mu je dobra nebeška Mati z roko namignila proti votlini blizu Manrese. V tej votlini Ignacij opravlja prve velike duhovne vaje, ki trajajo malo manj kot leto dni. Saj se v Manresi mudi od praznika Marijinega oznanjenja 1522 do nekako 18. februarja 1823. Tu mu Srednica vseh milosti posreduje izredne milosti. Okoli štiridesetkrat se mu Kristus prikaže, večkrat pa tudi naša ljuba Gospa. Način, kako je treba opravljati duhovne vaje, Ignacij kasneje zapiše.

im Christenleben (Katholische Marienkunde, zv. 3.), razpravi: Marienverehrung als Hilfsmacht zum christlichen Leben, 18. 23. 36. 47. 49 ter Die Marianische Kongregation, 247—293, zlasti na nekaterih mestih; spodaj navedeno Sträter; Villaret E., S. J., Marie et la Compagnie de Jésus v Manoir S. J., Maria, zv. II, Paris 1952, 935—973; spodaj navedeno Villaret; Vrtovec, 68—71.

Tako nastane zlata knjiga duhovnega življenja, katere toliko papežev kar ne more prehvaliti. Prvi člani Jezusove družbe so tako prepričani o Marijinem vplivu pri pisanju te knjižice, da sodijo: Ignaciju je sama Mati božja to knjižico narekovala. To bo najbrž bolj legenda, ker je Ignacij rokopis večkrat popraviljal. Pač pa je res, da ima Marija zelo veliko vlogo v Ignacijevih duhovnih vajah. Kolikokrat Ignacij priporoča, naj se tisti, ki dela duhovne vaje, najprej v iskrenem razgovoru obrača na Marijo, po njej na Jezusa Kristusa in skupaj z obema srednikoma na Boga Očeta. Za prvi teden duhovnih vaj priporoča, naj najprej Marijo prosi za trojno milost: da bi doživel pravo notranje spoznanje svojih grehov in gnus nad njimi; da bi čutil neurejenost svojih del ter bi se mu ta nered zastudil; da bi spoznal hudobni svet ter začel mrzeti njegovo zlobo in nečimrnost. V drugem tednu duhovnih vaj se vpričo slavne Kristusove Matere za vselej posvečuje Kristusu Kralju. Ko v drugem tednu gre za milost, da bi se popolnoma odtrgal v svoji notranjosti od vseh neurejenih navezanosti in čustev, Ignacij ponovno priporoča, naj v prisrčnem razgovoru najprej Marijo prosi, da bi zaradi popolne službe pod zastavo Kristusa Kralja in zaradi posnemanja kreposti svojega Učenika in Gospoda vzljubil duhovno in dejansko uboštvo ter rad prenašal zasramovanje in krivice. Prav v vseh duhovnih vajah, ki naj bi jih opravljal tako imenovane štiri tedne oziroma okoli mesec dni, tolikokrat sreča Marijo v premišljevanju in kontemplaciji, ob učlovečenju božje Besede v Nazaretu, ob njenem obisku pri teti Elizabeti, na poti v Betlehem, ob Jezusovem rojstvu na sveto božično noč, ob obisku pastirjev pri jasliah. Z božjim Detetom sočustvuje pri obrezovanju, zre jo z božjim Detetom pri očiščevanju in darovanju v templju, vidi jo tudi na begu v Egipt. Spet jo opazuje, kako se po tolikih letih tihega življenja v Nazaretu poslavlja od svojega Sina, ko odhaja na javno delovanje. Ignacij ne prezre v duhovnih vajah prvega čudeža v Kani Galilejski na Marijino priprošnjo. Poudarja, da je pod križem postala mati Janeza Evangelista, premišljuje njene bolečine pod križem, pa tudi njeno popolno zapuščenost, ko so ji Sina položili v grob. V četrtem tednu duhovnih vaj pa se od smrti vstali Gospod najprej prikaže svoji Materi. V premišljevanjih in kontemplacijah nam posebej slika nakatero njene kreposti: njen junaški pristanek na učlovečenje druge božje osebe, njeno ponižnost in hvaležnost. To Mater božjo pa je treba tudi častiti.¹¹ Sträter upravičeno trdi: „Daljše duhovne vaje, najbolj močno tridesetdnevne, ki so posebni vzor za duhovne vaje, vzbujajo s svojim vzgojnim vplivom zelo prisrčno in trajno spoštovanje, češčenje in ljubezen do vzvišene, dobre Gospe, katero Ignacij v svojih poznejših zapiskih tako rad imenuje svojo Srednico.“¹²

V Manresi se mu tudi zgodi, da se med molitvijo Malega opravila v čast Materi božji zamakne in zre skrivnost presvete Trojice. Večkratna prikazovanja med veliki duhovnimi vajami smo pa že omenjali. Ta prikazovanja so nekako plačilo za njegovo otroško pobožnost do Naše Gospe v Olazu, Aranzazu, Navarrete, na Monserratu, v Viladordisu in do Naše ljube Gospe vodstva.

Ignacij ima posebno ljubezen do angelskega češčenja; saj je v kraju

¹¹ O Mariji v duhovnih vajah sv. Ignacija glej zlasti: Iparraguirre-Dalmases, stvarno kazalo: Maria Santisima, odst. 2: María en los ejercicios in tam navedene strani; Larraña, 179. 184/5; Sträter, 23/4; Villaret, 940/1; Vrtovec, 70/1.

¹² Sträter, 24.

Azpeitia uvedel navado, da so trikrat na dan z zvonjenjem spominjali na angelsko češčenje, kakor je bila že v Rimu navada.

Posebno ljubezen pa Ignacij goji do Žalostne Matere božje. Od dneva svojega spreobrnjenja nosi na vseh svojih potovanjih po Španiji, Italiji in Sveti deželi na svojih prsih podobo Žalostne Matere božje. Ko jo nekega dne izroča Araozu, ki ga kar ne more potolažiti zaradi njegovega odhoda v Španijo, izpoveduje: „Vzemi to podobo in jo zelo ceni; in nikomur je ne daj ter vedi, da sem jo na vseh svojih romanjih, katera sem napravil, vedno nosil s seboj; in naš Gospod Bog mi je po njej naklonil velike dobrote in milosti.“⁴⁸

Prve zaobljube mala skupina Ignacijevih sodrugov napravi na praznik Marijinega vnebovzvetja leta 1534 na Montmartre pri Parizu v kapelici Naše Ljube Gospe z Gore mučencev (de Montmartre), kjer so bili po pobožnem izročilu mučeni sv. Dionizij in njegovi tovariši.⁴⁹

24. junija 1537 Ignacij prejme mašniško posvečenje. A sam pripoveduje, da je sklenil počakati na novo mašo leto dni, da bi se dobro pripravil ter Marijo prosil, naj bi ga pridružila svojemu Sinu. Sad teh dolgotrajnih molitev je prikazen v kapelici v majhnem kraju La Storta blizu Rima. Tu v videnju zre nebeškega Očeta ter s križem obloženega Gospoda. Bog Oče v prikazni izraža željo, naj naj si njegov s križem obložen Sin pridruži Ignacija in njegove tovariše. Ignacij sprevidi po tej prikazni, da morajo on in njegovi biti popolnoma Jezusovi; vzbudi se mu silna ljubezen do Jezusovega imena; svojo novo družbo hoče imenovati Jezusovo družbo. Marija ga zaradi dolgotrajnih molitev Njej v čast odlično usliši.⁵⁰

Svojo novo mašo Ignacij v resnici opravi šele čez osemnajst mesecev, izbere pa si baziliko Marije Snežne v Rimu, za oltar pa oltar Gospodovih jaslic, na katerem opravi sveto mašo na sveto noč leta 1538.⁵¹

Prva cerkev, ki jo je dobila v last Jezusova družba je Marijina cerkev Naše Ljube Gospe ob poti (La chiesa della Madonna della Strada) v Rimu. Posreduje Peter Codacio, prvi italijanski član Jezusove družbe. Pavel III. jo izroči Jezusovi družbi s posebno bulo Sacrosanctae Romanae Ecclesiae 24. junija 1541. Ignacij silno vzljubi Marijino podobo, katero so častili v tej cerkvi. Tolikokrat moli pred njo in opravlja na njenem oltarju najsvetejšo daritev. To Marijo ob poti izbere za svojo posebno Mater in za Mater Jezusove družbe. Pater Vrtovec pravi kar: „Marija ob potu — to je naša, jezuitska Mati božja.“⁵² Pred to podobo je molilo razen Ignacija toliko svetnikov Jezusove družbe: Frančišek Borgia, Peter Kanizij, Stanislav Kostka, Alojzij in toliko drugih. Ko so staro cerkvico podrli in zgradili veličastno cerkev v čast Jezusovemu Imenu (al Gesù), so napravili za Marijo ob poti posebno kapelo. Mimo oltarja, kjer počiva telo velikega Marijinega otroka, služabnika in viteza Ignacija, še danes lahko greš Marijo ob poti prosit pomoči za svojo življenjsko pot. Vedno boš našel v kapeli mnogo romarjev. Na veliki šmaren 1668 so Mariji in Jezuščku položili ob slovesnem kronanju dragoceni

⁴⁸ Iparraguirre-Dalmases, 95; Larrañaga, 179. 184/5; 414—416; Villaret, 940.

⁴⁹ Larrañaga, 377—381; Villaret, 941.

⁵⁰ Larrañaga, 499—513; Sträter, 36; Fêtes et Saisons, april 1956, št. 103, 17.

⁵¹ Larrañaga, 501—503.

⁵² Vrtovec, 73/4; pr. posebno Larrañaga, 668/9. 720.

kroni na glavo. Ker je bila milostna podoba oropana ob neredih proti koncu osemnajstega stoletja, so čudodelno podobo 14. junija 1885, ob tristoletnici prenosa v cerkev Jezusovega Imena, znova slovesno kronali. 19. januarja 1890 Leon XIII. Jezusovi družbi dovoli poseben praznik Naše ljube Gospe ob poti, ki ga v Jezusovi družbi obhajajo 24. maja.²⁰ Mašni obrazec je ves prepleten z mislijo, da je naše življenje potovanje in da je Marija naša vodnica k Jezusu na tej poti. V prošnji n. pr. molimo: „Gospod Jezus Kristus, ki si pot, resnica in življenje. podeli milostno, da bomo po posredovanju blažene Marije Device, Tvoje Matere, tekli po poti Tvojih zapovedi in dospeli do večnega življenja.“ Posnetek čudodelne podobe Marije ob poti smo tolikokrat zrli tudi v Ljubljani pri jezuitih v hišni kapeli ter kongregacijski kapeli ob cerkvi sv. Jožefa. Prav je, da jo kot kongreganisti, ki hodimo po tako čudnih potih skozi življenje, zelo častimo.

V baziliki sv. Pavla v Rimu so že od trinajstega stoletja častili podobo Matere božje z Detetom. Na oltarju, kjer so častili njeno podobo, so hranili tudi presv. Rešnje Telo. Na tem oltarju 22. aprila 1542 Ignacij opravi daritev sv. maše, tik pred sv. cbhajilom pa s sveto Hostijo v roki napravi prve redovniške zaobljube novoustanovljene Jezusove družbe „pred njegovo (Jezusovo) deviško Materjo in vsem nebeškim dvorom“.²¹ To je ustanovni dan Jezusove družbe. Ob rojstvu je navzoča Marija kot Kraljica in Gospa. Vodila bo novo družbo h Kristusu Kralju. Saj je posebno značilno za Ignacijevu pobožnost, da časti Mater božjo predvsem kot Kraljico in Gospo. To češčenje Marije kot Kraljice in Gospe ves čas živi v Jezusovi družbi. Že dominikanec van Hettwigh je trdil, da bi jezuite prav tako lahko upravičeno imenovali marianite zaradi vnetega češčenja Matere božje.²² Vrhovni predstojnik Jezusove družbe, Frančišek Ks. Wernz, v posebnem pismu 25. decembra 1913 ukaže, naj v vsej Jezusovi družbi litanijam Matere božje dodajo še vzklik: Kraljica Jezusove družbe, prosi za nas .8. septembra 1942 pa vrhovni predstojnik Vladimir Ledochowski v posebni okrožnici sporoči veselo novico, da je Pij XII. po kongregaciji za svete obrede dovolil posebni praznik v čast Mariji Kraljici Jezusove družbe. Čudodelno podobo, pred katero je Ignacij s prvimi tovariši napravil prve zaobljube, pa časte kot Kraljico svoje družbe. Letos 22. aprila je Janez Krstnik Janssens vpričo te čudodelne podobe, ki jo še danes časte v baziliki sv. Pavla, za praznik Marije Kraljice Jezusove družbe, opravil sveto mašo. Po evangeliju sta se benediktinski opat pri baziliki sv. Pavla ter p. Dionisi D. J., v slovesnem govoru spominjala prvih zaobljub Jezusove družbe pred to podobo Gospodove Matere ter štiri stoletnice smrti. Na slovesnost je prišlo vse vrhovno vodstvo Jezusove družbe, mnogo profesorjev na raznih zavodih ter patrov, ki so se takrat mudili v Rimu. Navzoča pa je tudi vse benediktinska redovniška družina. Slovesnosti pa se je udeležilo tudi mnogo drugih romarjev.²³ Mašni obrazec na praznik Marije Kraljice Jezusove družbe lepo izraža Ignacijevu pobožnost in vdanost Jezusove družbe svoji Materi in Kraljici: „Gospod Jezus Kristus, ki si

²⁰ Vermeersch S. J., *Meditaciones sobre la Santisima Virgen* (španski prevod p. Ant. Viladevall S. J.), Florida (Buenos Aires) 1945, 2. izd., 58/9; Vrtovec, 74.

²¹ Pr. Hentrich S. J., *Regina Societatis Jesu v Marie*, marec-april 1955, 62/3; Iparraguirre-Dalmases, 260; Larrañaga, 500—603; 617/8; Villaret, 941/2.

²² Villaret, 942.

²³ Hentrich S. J., n. d., 62/3; OR, l. 96, št. 95 (22. apr. 1956), 5; OR, l. 96, št. 96 (23. apr. 1956), 5.

hotel, da je preblašena Devica Marija, Tvoja Mati, blaženemu Ignaciju učiteljica pobožnosti ter njegovi družini Kraljica in Mati; podeli, prosimo, da bomo vredni veseliti se v nebesih slave tiste, katere varstva se radujemo na zemlji.“

Ignacijeva ljubezen do nebeške Kraljice vedno bolj raste. Marija pa se mu tolikokrat prikazuje. Koliko stvari o svoji pobožnosti do Matere božje nam je zapisal v svojem duhovnem dnevniku. Tako rad mašuje v čast Materi božji; zelo je srečen, če more opravljati najsvetejšo skrivnost pri Marijinem oltarju. Svetnike prosi, naj posredujejo zanj pri Mariji; s prošnjami tako nodleguje Marijo, da ga je že kar nekako sram pred Marijo. Marija mu je srednica k Jezusu in skupaj z Jezusom priprošnjica pri Očetu.²⁴

Zato je v konstitucijah Jezusove družbe tako zelo v Ignacijevem duhu zapisano: „Pobožnost do blažene Device Marije, katero je naša družba vedno častila kot presladko Mater, in katere brazmadežnemu Srcu se je vsa izročila in posvetila, naj imajo vsi naši (člani) za zelo priporočeno; pri vseh svojih poklicnih dolžnostih ter pri vseh delih, katera morajo vršiti, naj prav posebno v njeno varstvo stavijo upanje na božjo pomoč ter naj si prizadevajo, da povsod širijo njeno česčenje in čast.“²⁵

Naj še to dodamo, da letos poteka tudi štiristo let, odkar je vstopil v Jezusovo družbo Flamec Janez Leunis. 3. maja 1556 se javi v majhnem stanovanju v Rimu sv. Ignaciju Lojolskemu. Zaradi vstopa v Jezusovo družbo mu dosti premožni oče odreče pravico do dediščine. Kot dvajsetletni fant pride Janez Leunis v Rim brez beliča v žepu. V svoji popotni culici ima majhno knjižico: Malo opravilo v čast Materi božji. To je bodoči ustanovitelj Marijinih kongregacij.²⁶

Marsikateri slovenski duhovnik je kot kongreganist v dijaški Marijini kongregaciji, v duhovniških letih pa pri spovedi, pri mesečnih obnovah in letnih duhovnih vajah prejemal zdravega marijanskega duha, ki živi v Jezusovi družbi. Naj bi nam slovesno obhajanje štiri stoletnice smrti Marijinega viteza Ignacija pomagalo, da bi tudi mi kot kongreganisti in duhovniki močno obnovili svojo pobožnost, zaupanje in ljubezen do svoje Gospe, Zavetnice in Matere.

²⁴ Iparraguirre-Dalmases, stvarno kazalo: Maria Santisima in tam navedene strani; Larrañaga, stvarno kazalo: María Santísima in tam navedene strani; Schaack S. J., Saint Ignace, prêtre, V Nouvelle Revue Théologique, marec 1956 (št. 3), 251.

²⁵ Hentrich, n. d., 63.

²⁶ Sträter, 250. Še to opomnimo, da je prav za ignacijansko leto začelo izhajati ogromno delo jezuita Georga Schurhammerja o sv. Frančišku Ksaveriju; doslej je izšel prvi zvezek: Franz Xaver, Sein Leben und seine Zeit, Freiburg i. B. 1955. str. XXX/743; vseh zvezkov bo osem; prav bi bilo, da bi kdo opozoril na česčenje sv. Frančiška Ksaverija v naših krajih.

Slomškovo uboštvo: „V noši je bil preprost, a vendar prav čeden. Njegova obleka ni bila dragocena, a jako snažna je morala vedno biti. Dobro je vedel, da se v obleki nekako zrcali človeški značaj; lepota na duši in snažnost v noši sta pogosto sestri.“

Anton Medved

Sveti Tomaž^v in moderna miselnost

Lojze Ambrožič, Kanada

Prvi del

MODERNA MISELNOST IN NJE POSLEDICE

1. UVOD

Maritain v svoji knjigi „Trije reformatorji“ skuša najti korenine moderne miselnosti. In po njegovem najdemo te tri korenine v mislih in učenju treh mož, treh očetov modernega sveta; ti trije možje so Luther, Descartes in Rousseau. Osnovne misli vseh treh se združijo v Kantu.

2. LUTHER, DESCARTES, ROUSSEAU

Kaj so ti trije možje učili?

Descartes je učil, da je um neodvisen od stvari. Umu ni treba iskati znanja zunaj sebe; ni mu treba raziskovati stvarnosti, da dožene resnico. Resnico najde v sebi; samo sebe raziskuje in vso resnico razvije iz jasnih in različnih idej, ki so mu vrojene. Telo, čuti so za spoznanje resnice nepotrebni. Telo ima človek zato, da posede zemljo. Descartes je torej učil, da je um neodvisen od stvarnosti, stvari ne morejo povzročiti spoznanja v nas, spoznanje nam je vrojeno.

Rousseau je učil, da je naše нравno udejstvovanje neodvisno od razuma. Bil je trdno prepričan vse življenje, da je svetnik. Njegova žena je dejala: „Če moj mož ni svetnik, kdo pa je?“ (citirano po „Three Reformers“ by Maritain). Zakaj je tako mislil? Ali zato, ker se je ravnal po tem, kar je spoznal kot dobro, in se ogibal tega, kar je z umom spoznal kot slabo. Ne! Sam pravi o sebi: „Skušnjavam se zmeraj vdam“ (citirano po „Three Reformers“). Trdno je prepričan, da je svetnik zato, ker čuti, da je svetnik. Se več. Prepričan je bil, da človeku božanstvo govori po občutkih, po željah; in slediti tem občutkom, tem željam, se pravi spolnjevati božjo voljo. Narava je sama na sebi dobra, torej slediti naravi ne more biti slabo. Samo razum se ne sme nikoli vmešavati v zadeve želja. Težnje narave so avtonomne, razum jih nima pravice urejati.

Rousseau je torej učil, da je vest, ki je tisto merilo, ki presoja pravilnost naših dejanj, od razuma popolnoma neodvisna. Razum ne sme vsiljevati vesti svojih spoznanj o dobrem in slabem. Vest je sama sebi merilo.

Luther je vero odtrgal od avtoritete. Njegovi glavni hereziji sta, da vera zveliča brez del in privatna razlaga sv. pisma. Po njegovem je vsak sam sebi papež. To je ekstremni individualizem na verskem področju. Vsakdo veruje, kar hoče, vsak je sebi učitelj in postavodajalec.

Tri osnovne misli, na katerih sloni in iz katerih se je razvila moderna miselnost, so torej:

* Glavne misli dolgujem govoru dr. Phelana za Tomažev dan 1. 1954 v St. Augustine's Seminary, Toronto. Dr. Phelan je predsednik „Instituta za srednjeveške študije“ v Torontu.

neodvisnost uma od stvarnosti;
neodvisnost nravnega udejstvovanja od razuma;
neodvisnost vere od avtoritete.

3. KANT

Vse tri miselne struje so se združile v Kantu, ki je iz njih zgradil celoten filozofski sistem. In Kantova filozofija še zmeraj vlada v modernem svetu.

Čisti um. znanstveni um, pravi Kant, ne spozna stvarnosti take, kot je. Bistva stvari sploh ne more doseči: kar doseže, so samo bežeči, nestanovitni pojavi. Te pojave potem organizira in sistematizira po merilu, ki ga najde v sebi — merilo je umu vrojeno, ga ne odkrije v stvareh. Tu vidimo, v koliki meri je Kantov um neodvisen od stvarnosti. Na drugi strani pa spet njegov čisti um ne more doseči ničesar nad skušnjami, ne more spoznati ničesar, kar je nad čutili. Edino, kar zmore, je urejevanje čutnih zaznav. Torej ne ve čisti um ničesar o duši, Bogu, o svobodi volje. Vse je determinirano, kot je v Newtonovi fiziki. Svet je stroj, ki dela brezhibno; človek je samo kolesce v tem stroju. Pravzaprav čisti um ne ve, ali je svet v resnici tak stroj, toda drugače si ga ne more zamišljati, ker pač sledi merilu, ki ga najde sam v sebi.

Kant pa ni zgradil svojega sistema samo zato, da bi Newtonovo fiziko rešil pred skepticizmom, ampak je hotel obvarovati tudi Rousseaujevo etiko. Čisti um tega seveda ne zmore, ker ne loči dobrega od slabega, ne ve ničesar o Bogu, o duši, pravzaprav popolnoma izključi etiko, kajti moralni zakon zahteva svobodo, čisti um pa spozna vse kot determinirano. Zato pravi Kant, da imamo v sebi tudi, kar on imenuje praktični razum, ki odkrije v nas dolžnost. Čutimo, da moramo delati dobro in se ogibati hudega. Čutimo jo kot brezpogojno — kategorično. Ne moremo ji odkriti nobenega razloga, samo čutimo jo. Čisti um jo popolnoma izključi. Toda ta kategorični imperativ kaže, da smo svobodni, ker se zapovedi dajejo samo svobodnim bitjem, da imamo dušo, ki je neumrljiva, da je Bog, ki dobro plačuje in hudo kaznuje. Čisti um, znanstveni um o vsem teh stvareh nič ne ve, več, izključi jih, toda tista brezpogojna dolžnost, ki jo čutimo v sebi, vse to zahteva.

Prav tako vera sloni na istem občutku dolžnosti. Vera ni nekaj, kar bi Bog ljudem razodel in Cerkev učila, pač pa nekaj, kar človeku razodene njegov praktični razum, ko mu odkrije dolžnost.

Tako najdemo v Kantu spet iste tri osnovne misli: um je neodvisen od stvarnosti; nravni zakon je neodvisen od čistega znanstvenega uma; vera je neodvisna od avtoritete — človek veruje, ker sam v sebi odkrije dolžnost.

4. POSLEDICE MODERNE MISELNOSTI

a) Umsko področje

Kot je bil Kantov um razdeljen v dva drug drugemu popolnoma tuja dela, tako je tudi moderna filozofija razbita. Nekateri Kantovi učenci so poudarjali tisti del uma, ki prikaže človeka kot svobodno bitje, kot nekaj stalnega, ne samo kot sestav bežečih pojavov. To so bili v glavnem nemški idealisti Fichte, Schelling in Hegel. Hegel je učil, da je vsa stvarnost le izraz ideje, ki skuša doseči zavest

same sebe. V človeštvu jo doseže. Pri Heglu sta se učila Marx in Engels. Fašizem je prav tako kot komunizem, morda še bolj logično, Heglova filozofija v praksi. Gentile — filozof laškega fašizma — je bil Hegelianec.

Drugi Kantovi učenci so poudarjali čisti um, ki doseže samo čutne zaznave in jih organizira. Comte s svojim pozitivizmom je glavni. Trdi, da je edino, kar z gotovostjo spoznamo, to, kar zaznamo s čutili. Iz tega je sledil skepticizem, ki je podminiral tudi tisto, kar je Kant s svojo filozofijo skušal rešiti, namreč eksperimentalno znanost. Filozofi na zahodu so obupali nad resnico. Kar še skušajo doseči, je originalnost; kdor jim očita, da se nihče ne strinja z njimi, jim naredi največji poklon: gotovi so svoje izvirnosti.

Na umskem področju torej: kolektivna sužnost nasproti skepticizmu. Oba sta otroka moderne miselnosti. Ker pa imajo ljudje raje gotovost, naj bo kakršna koli, kot negotovost, je jasno, zakaj totalitarizmi zmagujejo. Niso gospodarske razmere ali socialne krivice glavni vzrok porazov svobodnega sveta; glavni vzrok je duhovna praznosta, pomanjkanje umske gotovosti.

b) Nravno področje

Mislim, da tega ni treba opisovati. Vidimo vse vrste nazorov od puritanizma do libertinizma. In zakaj bi jih ne? Vsak se drži tiste postave, ki jo najde v sebi. Postave so pa vse enako dobre, ker jih čisti um ne more niti dokazati niti ovreči. Vsak torej lahko prosto sledi tisti postavi, ki jo čuti v sebi. Pravzaprav pa zavest npravnega zakona izginja. Knez Miškin v Dostojevskega romanu „Idijot“ razlaga razliko med modernimi zločinci in zločinci v časih pred moderno dobo. „Stari“ zločinci so se smatrali za zločince, vedeli so, da so prelomili npravni zakon; moderni zločinci se pa sploh ne smatrajo kot zločinci, ker pač ne verjamejo v kak npravni zakon.

c) Versko področje

Na verskem področju je popolna zmeda. Treba je samo pomisliti na „Evans-ton Assembly“, če hočemo videti, kaj se zgodi kristjanom izven katoliške Cerkve. Najbolj pereč problem, ki so ga samo pravoslavni imeli korajžo prinesiti na dan, je bil problem avtoritete. Kdo bo odločal, kaj je res, kaj ni, kaj mora kristjan verovati, kaj ne? Vprašanje seveda ni bilo rešeno. Ko je Lessing v osemnajstem stoletju nekaj po svoje učil in so ga vodilni protestantski pastirji in teologi skušali prepričati s svojo avtoriteto, jim je odgovoril: „Če bi hotel ubogati papeža, bi ubogal enega, ne pa celega kupa malih papežev.“ Število resnic, ki jih protestantje verujejo, se krči. Že v sredi devetnajstega stoletja je Döllinger pisal, da velika večina luteranskih pastirjev ne veruje več vsega, kar je Luther učil. Če bi učili, kar verujejo, pravi Döllinger, bi jih ljudje pometali s prižnic.

Obris posledic moderne miselnosti

a) Neodvisnost uma od stvarnosti je dovedla do kolektivne sužnosti na eni strani in skepticizma na drugi — kolektivna sužnost zmaguje.

b) Neodvisnost npravnega reda od uma je dovedla do zmeraj večjega razmaha, kar imenujejo Angleži „moral insanity“. Npravni zakon izginja.

c) Neodvisnost vere od avtoritete je dovedla do tisočev sekt in med nekatališkimi kristjani se število evangeljskih resnic zmeraj bolj krči.

Drugi del

STALIŠČE SV. TOMAŽA

1. UVOD

Ali ima Tomaževa filozofija odgovor, zdravilo za moderne probleme? Sv. Tomaž je živel v 13. stoletju, ko je krščanska Evropa prišla v kulturni stik z mohamedanci. Mohamedanci so imeli bolj razvito filozofijo kot Evropa, bolj razvito znanost in kulturo. To so Evropejci tudi opazili in bila je resna nevarnost, da bo Aristotelova filozofija, kot so jo razlagali arabski filozofi, posebno Avicenna in Averroes, in ki je bila bolj sistematično zgrajena kot avguštinizem krščanskih mislecev pred Tomažem, dosegla, kar ni moglo doseči mohamedansko orožje nekaj stoletij preje. Latinski averroisti na pariški univerzi so učili, da je nekaj lahko res v filozofiji in neresnično v teologiji in obratno (louvainski profesor Steenberghen, ki se specializira v filozofiji Siger-ja de Brabant, vsaj o Sigerju to zanika) — podoben problem kot Kantova razdelitev uma v čisti in praktični um, ki drug drugemu nasprotujeta. Tomaž je latinski averroizem premagal.

2. TOMAŽEVO STALIŠČE

a) Umsko področje

Tomaž pravi, da je vse, s čemer pridemo v stik, sicer različno, toda ima nekaj skupnega: namreč je. To kar je, bitje, najdemo v čutnih zaznavah in najglobljih mislih. Niča si niti misliti niti predstavljati ne moremo. Bitje je predmet našega uma: vse vrste bitij, toda vsa imajo eno lastnost: namreč so. Bitju se naš um podvrže.

Metafizika je znanost, katere predmet je bitje kot tako. Druge znanosti študirajo posamezne vrste, posamezne redove bitij, metafizika pa študira bitje kot bitje. Metafizika pravzaprav ni sistem, nekaj zaključenega, zaprtega; metafizika je nekaj, kar stalno raste, kar se do neke mere stalno spreminja, pa obenem ostaja osnovno isto. Metafizika je aplikacija osnovnih lastnosti bitja kot takega, tistih osnovnih lastnosti, ki jih um v bitju kot takem odkrije, metafizika je aplikacija teh osnovnih lastnosti vsem vrstam in rodovom bitij, ki jih najdemo in na novo odkrivamo: stvarnost izven nas, stvarnost v nas, naša dejanja, naša stvarjenja.

Tomažev odgovor današnjim problemom na umskem področju je torej: um se podvrže stvarnosti; um se prilagodi bitju, se ravna po bitju, prizna bitje. Ne organizira, ne spreminja, pač pa gleda in se podvrže.

b) Nravno področje

Ena izmed osnovnih lastnosti, ki jih ima vsako bitje kot tako, je dobrota. Kar je, ker je, je dobro, ima neko vrednost. Volja teži za dobrim. Um, ki pozna bitje in razne rodove in vrste in vidike bitij, mora vesti in volji nakazati, kaj je v resnici za nas dobro in kaj ni. Um spozna npravni zakon, ker je npravni zakon le izraz potreb in teženj in medsebojnih odnosov bitij. Torej je naše npravno udejstvovanje odvisno od uma. Um pokaže dobro in tako vodi voljo in vest. Vest je sodba pameti o dobrem in zlem.

c) Versko področje

Vera dvigne naš um v sfero, kamor sam brez božje pomoči nikdar ne bi dospel. Bog nam je razodel resnice, do katerih se sami nikoli ne bi dokopali. Toda um

postavljen pred skrivnost ne miruje. Hoče vedeti več in več. Zato je potrebna avtoriteta Cerkve, da odvrne um od stranpoti; da ga varuje zmote, ki je največje zlo za um. Bog sam je to avtoriteto postavil in jo vodi, da ne zaide. Na verskem področju je Tomažev odgovor poslušnost avtoriteti Cerkve.

V korespondenci med angleškim jezuitom Tyrelle-om in nemškim teologom von Hügelom najdemo tole o sv. Piju X.: „Ali ni škoda, da imamo v tako velikih casih za papeža kmečkega župnika.“ Oba sta bila modernista. Toda ta kmečki župnik je odvrnil od Cerkve največjo herezijo, kar jih je do zdaj še srečala, namreč modernizem. Modernizem je skušal uvesti v katoliško teologijo, in vero tri zgoraj omenjene osnovne misli moderne miselnosti:

neodvisnost uma od stvarnosti,
neodvisnost npravnega udejstvovanja od uma,
neodvisnost vere od avtoritete.

3. ZAKLJUČKI

Moderna miselnost nekako smatra vse, kar pride od zunaj nad nas, kot nekaj, kar omejuje našo svobodo. Ne vidi pa, da ravno ta odvisnost rodi v nas življenje. Um se spopolnjuje v tem, da odkriva vedno nova polja stvarnosti. V veri je res, da smo odvisni od razodetja, ki pride od zunaj, smo odvisni od Cerkve; toda ta odvisnost nas spopolni, nas dvigne v božjo družbo in nas bo pripeljala k največjemu Bitju, k neskončni Stvarnosti, ko bomo gledali Boga iz obličja v obličje.

Taka odvisnost ni omejevanje naše svobode. Kdor pravi, da je, hoče biti več kot človek. Nihče nas ni vprašal, ali hočemo biti rojeni, ali hočemo imeti um, ki teži po resnici, ali hočemo imeti voljo, ki teži po dobrem, nihče nas ni vprašal, ali hočemo biti ljudje ali angeli — in vendar to ni nikako omejevanje naše svobode. Sigrid Undsted pravi: „Težava z resnico je, da zahteva, da jo sprejmemo, ko jo odkrijemo.“ Koliko manj filozofskih sistemov bi bilo, če bi bili filozofi ponižnejši.

Kdor pa hoče biti popolnoma neodvisen od vsega, bo končal v praznoti in obupu in smrti. Praznoto modernega človeka dobro prikaže T. S. Eliot v pesmi *Hollow men* (votli ljudje). Prikazuje ga kot strašilo za vrane, glava nabasana s slamo; moderni človek živi v puščavi in moli malike iz kamna. Ibsenov *Peer Gynt* je tip modernega človeka. Brez cilja, brez značaja, kakor veter piha, niti v pekel ni vreden iti.

Obup modernega človeka ponazori Tomaž Mann v romanu „*Dr. Faustus*“. Umetnik-junak knjige riše v svoji zadnji skladbi „žalostinke doktorja Fausta“ popoln obup in takoj nato znori.

Smrt modernega človeka nam pokaže Dostojevski v „*Besih*“. Kirilov reče Petru Verhovenskemu v glavnem tole: „Če Boga ni, je vse odvisno od mene. Tri leta sem iskal glavno lastnost svojega božanstva in sem jo našel: glavna lastnost mojega božanstva je neodvisnost. In da dokažem svojo neodvisnost in svojo strašno novo svobodo, bom naredil samomor.“ Dostojevski je vedel, da je največja in najgloblja metafizična lastnost božje narave popolna neodvisnost. Kirilov podredi neodvisnosti celo svoje življenje, niti od življenja ni hotel biti odvisen. Hotel je, da bi ga vprašali, ali hoče biti ali ne.

Popolna neodvisnost prinese človeku smrt, ker popolnoma neodvisen biti ne more. Če ljudi ne bo o tem prepričala vera ali filozofija, jih bo morala prepričati zgodovina — ali boljše zgodovina bodočnosti.

Obris

Moderna miselnost

1. um neodvisen od stvarnosti,
2. nravno udejstvovanje neodvisno od uma,
3. vera neodvisna od avtoritete.

Sv. Tomaž

1. um se podvrže bitju,
2. nravno udejstvovanje dobiva svoj pravec od uma,
3. v veri je um poslušen od Boga postavljeni avtoriteti.

V tej odvisnosti najdemo svojo spolnitev in najvišjo srečo in polnost tiste neodvisnosti in svobode, ki smo je kot ljudje zmožni.

O duhovnosti slovenskega izseljenca

Fr. Fortunat Zorman OFM, USA

Večkrat sem bil naprošen, da bi napisal kaj iz dušnopastirskega življenja v amerškanskem mestu. Urednik „Omnes unum“ in njegovi pomočniki želijo čim več zanimivih vesti. Nisem mogel ugoditi želji, da bi napisal nekaj iz zgodovine slovenskih frančiškanov med izseljenci v Ameriki. V zadnjem pismu pa me prosil eden izmed sodelavcev „Omnes unum“ naj vendar nekaj napišem. Ta „nekaj“ bo opisan v naslednjih vrsticah. Želel sem napisati nekaj drugega kakor to, kar je v naslednjih vrsticah. Podati sem hotel sliko naseljencev, ki so prišli v to deželo po zadnji vojni. Ob tem sem naletel na toliko nejasnosti in nerešenih vprašanj, da svojega namena nisem mogel izvršiti. Zato so v naslednjih vrsticah samo nakazani problemi, ki jih dušni pastir srečuje v svojem poklicnem delu na mešani furi (slovenski in angleški jezik).

Ni lahko podati slike slovenskega duhovnega življenja v večmilijonskem mestu. štiri in pol leta sem pri Sv. Štefanu (Chicago, Ill.), a vkljub temu še ne poznam razmer, da bi lahko rekel: tako je in tako ni. To pa zato, ker premalo poznam dogajanja 60 let. Kakih 60 let bi moral iti nazaj, ako bi hotel orisati razmere, iz katerih je zrastle to, kar danes imenujemo fara sv. Štefana. V svojem dnevnem delu in življenju s farani spoznavam stvari, ki so mi bile prej neznane, stvari, ki osvetlijo položaj v vedno jasnejši luči. To spoznanje me navdaja s previdnostjo, ki mi pravi, da bi bila vsaka zaključna sodba nepravilna. Kadar pre-sojamo duhovno življenje v najširšem pomenu besede z dušnopastirskega stališča, težko podamo stvarno sliko. Človek lahko obsoja stvari, ki niso vredne obsodbe. Prav tako lahko hvali stvari, ki ne zaslužijo pohvale. Previdnost v sodbah je potrebna za dušnega pastirja, ki mora posnemati širokogrudno ljubezen Dobrega Pastirja. Ako te ljubezni ne moremo uresničiti v popolni meri v svojem celotnem življenju, jo skušamo uresničiti vsaj v svojih besedah, zlasti tistih, ki ostanejo

na papirju. Poleg resnicoljubnosti so potrebne pri tem delu zlasti pravičnost, dar pravilnega presojanja in pastoralna modrost, na katero radi pozabljamo. Sliko ljudi lahko podamo, ako jih dobro poznamo. Vsako naše poznanje sočloveka pa je nepopolno. V veliki meri nepopolno ravno zato, ker pogostokrat poznamo človeka samo iz njegovega zunanjega življenja. In še to poznanje je pomanjkljivo. Težje pa je spoznavati človekovo notranje življenje. Umetnik razodeva svojo notranjost v svojih delih. Iz tega, kar ustvari, spoznavamo njegov duhovni svet. Toda umetniki so izjeme. Vsaj takih, ki res ustvarjajo iz svoje notranjosti, je malo. Duhovnost povprečnega človeka pa je težko spoznati. Kadar govorimo o splošnih razmerah, imamo pred seboj povprečnega človeka.

Zato je slika slovenske duhovnosti v ameriskem milijonskem mestu nepopolna in skromna. Spoznavam, da je v našem izseljencu več slovenske duhovnosti, kakor jo lahko na zunaj ugotovimo. Vsem se mudi, da nimamo drug za drugega dovolj časa, da bi se zblížali in bolje spoznali. Naglica, v kateri živi človek v visoko civiliziranih razmerah, je sila, proti kateri je težko postaviti pravilno stališče. Ako je ne upoštevaš, ne razumeš ljudi, ki jih razmere kar vlečejo za seboj. Ako jo preziraš in obsojaš, ne greš s časom in ljudem več ne moreš dajati zdravih, klenih življenjskih naukov, ki so jih potrebni. Ta naglica utruja, a izogniti se je ne moreš. Včasih je mera te utrujenosti tako visoka, da si človek želi samote. In v takih trenutkih se najlažje razodeva, ker se je ustavil in začel razmišljati o tem, kar potrebuje njegova notranjost. Ni treba nobene velike popolnosti, da pride človek do takih notranjih doživetij. Ako najde človeka, ki ima smisel zato, kar potrebuje njegova notranjost, se razodene. Duhovnik išče takih priložnosti. V takih primerih zaslutim in spoznavam v marsikaterem, ki le okorno ali skoro nič ne govori slovensko, v najskrivnejših globinah njegove notranjosti sadove slovenske krščanske vzgoje. V kolikih je tujina ugasnila luč vere, ki jo je prižgala milost božja pri krstu in kateri je vzgoja verne slovenske matere prilivala olja. Popolnoma pa ni mogla uničiti tega, kar je bilo v mladih letih vsejano v dušo. Razočaranje, ki ga prinaša tavajočim življenje, jih vodi nazaj v ona leta, ko je bilo v njih več jasnosti in upanja. To je dušnemu pastirju v pomoč in tolažbo v delu za posamezne duše.

Slovenski svet je majhen in je še majhen za naš materialistični čas, ki vse meri po številkah in teži. Toda to, po čemer je naš slovenski svet slovenski, ni majhno. Veliko je ustvaril slovenski človek doma in v tujini. Veliko stvari je zraslo iz slovenske duhovnosti. Slovenski pisatelj, pesnik, slikar, kipar in arhitekt ustvarja tudi v tujini. Korenine njegovega ustvarjanja pa so vrasle v slovensko duhovnost. Slovenski pisatelj se je v tujini srečal s slovenskim človekom-izseljencem, ki je pred leti zapustil svoj dom. In morda je bil on poleg duhovnika prvi, ki je za tega človeka našel čas in razumevanje. Vsi drugi so mu pripovedovali, kako se mora prilagoditi in uživati v novo okolje. Slovenski umetnik pa je ob njem obstal in prisluhnil njegovi duhovnosti. V njem je odkril neumrljivo ljubezen do duhovnosti naše domovine. Imamo že nekaj poizkusov orisati to duhovnost. Duhovnik se seveda temu človeku približuje na drug način in z drugim namenom. Približuje se mu kot zdravnik in pastir. In gre v svojem odkrivanju še globlje. Ne gre mu zato, da bi podal sliko tega človeka. Njegova naloga je drugačna. Odkriti mora v njem, kar mu je dala slovenska vzgoja. Kadar tukaj začne, njegovo delo ne bo brez uspeha. Mogoče je moja sodba malo pretirana,

a zdi se mi, da se slovenskemu človeku veliko lažje približa slovenski duhovnik kot duhovnik druge narodnosti. V slovenskem duhovniku najde dobra ali pa zapuščena ali izgubljena ovčica moč, ki sproži v njem notranje sposobnosti, ki so bile v zgodnji mladosti oplojene s slovensko duhovnostjo.

Iz slovenske duhovnosti so zrastle tudi slovenske fare. Narodna fara — otok v tujini — nikoli ni bila priljubljena. A vkljub temu so take fare nastajale, živele in še živijo. Živijo kljub vsem težavam, ki jih povzročajo v dušnem pastirstvu. Zakaj? Odgovor je zelo lahak za duhovnika, ki želi biti svojim ovčicam dobri pastir. Gre za neumrjoče duše. Verniki niso zaradi cerkvenega prava, pač pa je cerkveno pravo zaradi vernikov. To je merilo vse cerkvene zakonodaje, v kolikor je človeškega izvora. To moramo imeti pred očmi v vseh težavah, ki jih prinaša delo za duše v takih farah. Te fare danes več niso narodne, ampak mešane. Tu duhovnik čuti, da ni lahko „vsem postati vse“.

V take fare so prišli nekateri naseljenci po zadnji vojni. Kako so se vrasli v novo življenje? Vzvezi s tem vprašanjem, se sproži cela vrsta vprašanj, na katera ni mogoče dati hiter odgovor. Navadno je tako, da čutimo, da so vprašanja med nami, pa o njim ne govorimo. Gremo mimo njih brez upravičenega vzroka. Zakaj? Imamo usmiljenje, kadar vidimo telesno trpljenje, za duhovno trpljenje nimamo razumevanja. Prilika o usmiljenem Samarijanu nam ne daje nauka samo za usmiljenje do onih, ki mu je sovražnik zadal telesne rane in ga oropal; to priliko moramo tudi aplicirati na človeka, ki je ranjen v svoji duši, človeka, ki mu niso oropali samo premoženja, temveč vso njegovo preteklost, tako da mora začeti vse znova; in sicer v razmerah, za katere ni bil pripravljen, katerih ne pozna in katere mu ne nudijo one opore, ki mu jih je dajala domovina. Materialno se je lahko pomoči, lahko je v teh razmerah nadomestiti zgubljene materialne dobrine. Duhovne škode pa ni mogoče popraviti. Vsaka dežela ima svoje razmere, svoje sončne in senčne stvari. Slovenski človek je bil navajen na majhen svet, navajen je bil na življenje v krščanskem okolju. Nepričakovano je bil vržen v veliki svet, v svet, ki ga ne pozna in ne razume. To je svet, v katerem dunovne dobrine niso tako vidne in otipljive kot so bile v majhnem enotno zgrajenem slovenskem svetu.

V našo faro je prišlo v zadnjih letih toliko naseljencev, da moramo upoštevati njihovo navzočnost. In sicer iz zelo enostavnega razloga. Med onimi, ki so prišli sem pred desetletji, in med temi je velika razlika. Še večja razlika je med temi in onimi, ki so bili tukaj rojeni. Da te razlike ne bi bilo, je sploh nemogoče. Še pri onih, ki so rasli v popolnoma enakih okoliščinah, je razlika. Cerkev v svojem delu za duše vedno upošteva človeka kot posameznika, kot osebo. Pri zakramentih je ta resnica najbolj vidna. V zakramentu svete spovedi pa pride najbolj do veljave. Zato na razlike, ki so med raznimi skupinami, ne smemo gledati kot na kako zlo, ki ga je treba uničiti.

Naseljenci po zadnji vojni so taki, ki so pod silo razmer zapustili svoj dom, da so rešili svoje življenje. To so kmetje, rokodelci in izobraženci. Znašli so se v novem okolju. Vsak izmed njih se je oddahnil, ko je stopil na ameriška tla. Istočasno pa je v vsakem vstala nova skrb: kako si bom uredil bodočnost, na katero nisem bil pripravljen. Ta skrb je bila vodilna.

Oni, ki so bili navajeni na ročno delo, so se hitro živeli. Delo je bilo lahko dobiti brez večjih težav. Brezposelnosti med njimi ni. Materialno so se hitro opo-

mogli. Mnogi stanujejo danes v svojih hišah. To so sicer navadno stare hiše, a vendar nudijo vse udobnosti civilizacije.

Izobraženci so morali tudi prijeti za ročno delo v tovarnah. Nekateri so dobili delo v pisarnah. Le redkokd pa se je prikopal do podobnega ali istega poklica, ki ga je imel v starem kraju. Drugače je z onimi, ki so tukaj začeli ali nadaljevali visokošolski študij.

Mislím, da bi bilo preveč, ako bi od teh naseljencev pričakovali, da bi se kar naenkrat vživeli v nove razmere. Tudi ne smemo misliti, da se bodo vživeli vsi na enak način. Prav tako bi bilo nedosledno, ako bi mislili, da izobraženci sedaj niso več izobraženci, ker delajo v tovarnah. Te vrste izobraženci so potrebni naše posebne pozornosti in razumevanja, ker so v nevarnosti, da duhovno otope. Živijo v takih okoliščinah, da svojega znanja ne morejo uporabljati in v njem napredovati. Počasi pozabljajo na svojo izobrazbo in se vživljajo v novo delovno okolje, kar gotovo ne vpliva najbolj na njihovo versko-duhovno življenje.

Morda se bo zdela moja sodba o izobražencih, ki danes več niso v svojih poklicih, pretrda. Ako so se predali delu in v veliki utrujenosti enoličnega in naporenega dela več ne bogatijo svoje izobrazbe, bodo počasi duhovno zaostali, morda tudi otopeli in vsa njihova izobrazba bo vedno manj rodovitna. V oporo za svoje mnenje naj navedem zgled, ki nam je bolj dostopen. To je zgled iz življenja v rednih razmerah, ki smo jih bili vajeni, ko smo bili še doma in še nismo slutili grozot prihajajoče vojne. Vse te izobražence lahko razdelimo v dve vrsti.

V prvo vrsto spadajo oni, ki se ne štejejo med izobražence samo po svojih študijah; svojo izobrazbo vedno bogatijo. In kar je glavno in najbolj potrebno, s praktičnim ravnanjem razodevajo, da se zavedajo, da jim izobrazba nalaga tudi socialne dolžnosti. Ako smo dolžni deliti svoje materialne dobrine onim, ki jih nimajo v zadostni meri, smo prav tako dolžni deliti duhovne dobrine tem. Izobrazba, zlasti poklicna izobrazba, je velika duhovna dobrina, ki nam nalaga socialne dolžnosti. Izobraženci morajo biti voditelji. Ne voditelji v tistem pomenu kot rabimo ta izraz na drugih področjih, ampak voditelji v veliko popolnejšem pomenu. Temu popolnejšemu pomenu voditeljstva se približavamo, ako imamo pred očmi svetopisemsko primeró Luči. Izobraženci morajo biti luč, ki sveti drugim in jim kaže pravo pot.

V drugo vrsto izobražencev pa spadajo oni, ki svojo izobrazbo dokazujejo samo s spričevali in diplomami, kadar je treba napredovati v službi ali dobiti boljše službo. Svojo izobrazbo kažejo izključno samo v svojem službenem mestu. Ko so pa njihove delovne ure končane, pozabijo na vse in svojo izobrazbo ohranjajo zase. V njih ni nobene podjetnosti, da bi bogatili svoje znanje. Ako ga še bogatijo, ga ne uporabljajo v korist bližnjega.

Seveda naših izobražencev, ki so danes pri ročnem delu, ali pri kakem drugem delu, ki ne odgovarja njihovi izobrazbi, ne smemo primerjati izobražencem, ki so v svojih poklicih. Tekom dobrih šest let živim z njimi in poznam bridko šolo, ki so jo morali prestati in ki jo še prestajajo. Mislím, da so bili oni deležni najmanj razumevanja in največjega poniževanja izmed vseh, ki so prišli v to deželo. Najbolj pogost očitek, ki so ga slišali — ali bolje rečeno, poslušali — je bil: v Ameriki mora vsak delati. In pri tem je mišljeno ročno delo. Ta očitek razodeva poleg duhovne zaostalosti tudi materialistično miselnost. Izjeme

so, da naši izobraženci ne bi hoteli prijeti za ročno delo. Saj skoro druge možnosti niso imeli. Bolel pa jih je ta očitek zlasti zaradi tega, ker je iz njega zvenel prezir in zapostavljanje duhovnega dela. Z njim je bila označena vsa njihova preteklost kot doba lenarjenja. Tega očitka niso zaslužili, zakaj ako pregledamo konkretne primere, bomo v večini slučajev lahko ugotovili, da so bili to delavni, vestni in požrtvovalni ljudje, ki so delali za ljudstvo ne le v svojem poklicu, temveč tudi v svojem okolju izven službe. To so bili najbolj goreči delavci po kulturnih, vzgojnih, izobraževalnih, karitativnih in socialnih društvih ali krožkih. Med njimi so pisatelji, pesniki in umetniki raznih vrst.

Razmere, v katerih sedaj živijo, so za njihovo izobrazbo neugodne. Težko ročno delo v tovarni, delo na tekočem traku, ki samo po sebi ni težko, a je utrudljivo zaradi enoličnosti, uničuje le njihove telesne sile, ampak jih tudi ovira, da ne morejo razvijati svojih duhovnih sposobnosti in bogatiti svoje izobrazbe. Kaj je navadno njihova duhovna hrana? Skoro ista kot duhovna hrana neizobraženih ljudi: dnevni časopis, magazini in slovenske publikacije, ki so navadno tiskane za neizobražene ljudi. Publikacije Kulturne akcije še zdaleč niso dosegle vseh naših izobražencev v tujini. Glavni vzrok ni v visoki naročnini. V angleščini tiskane gnjige iste vrste so še dražje. Glavni vzrok je nezanimanje za znanstveno, filozofsko in leposlovno knjižavnost. Zanimanja pa ni zaradi utrujenosti, ki ovira človeka pri duhovnem delu. Izraz duhovna otopelost je trd. Pa se mi zdi najbolj primeren. Kakor lahko ohromi človeku telesni ud, tako mu lahko ohromi kako duhovno sposobnost. Ohromeli ud skušajo zdravniki spraviti k življenju z umetnim gibanjem in masažo. Duhovne sposobnosti tudi otopijo, ako niso zaposlene. V tej razlagi izraz „duhovna otopelost“ ni pretiran. Trd pa ostane vedno, ker izraža nekaj, kar nasprotuje bistvu človekove razumne narave.

Med izobraženci, o katerih govorim, so nekateri, ki store več kot so dolžni storiti. Po težkem napornem delu posvečajo večerne ure študiju ali kakemu drugemu duhovnemu delu. Mnogi obiskujejo večerne šole. Marsikaterega je pa zapeljal dolar. Upam, da je takih malo. Nekateri so zadovoljni z novim položajem in z novim delom. Razlog pa je udobnost, katere je marsikdo deležen. Revščina ni ugodna za duhovno delo. A vendar lahko rečemo, da predajanje udobnosti povzroča večje zanemarjenje duhovnega dela kot pa življenje v skromnih razmerah.

Izobražen človek, ki mora preživljati sebe in svojo družino z delom svojih rok in nima možnosti, da bi uporabljal svojo izobrazbo in jo bogatil, je potreben naše posebne pozornosti. V nevarnosti je, da duhovno otopi, kar bo slabo vplivalo na njegovo versko življenje. Težava je pa v tem, ker v visoki civilizaciji ljudje živijo sami zase. Prav tista sredstva, ki omogočajo hitro razširjanje novic in misli, sredstva, ki so takorekoč uničila oviro razdalje v medsebojnem stiku, so zgradila in še grade vedno večjo zapreko družabnosti in medsebojne povezanosti. Družabnost zginja. Razvedrilo in zabava imata vedno manj družabnega. Zato pa enostranska zabava v poltemni sobi pred televizijskim aparatom človeka utruja. Za bolnike in stare ljudi, ki so privezani na dom, je televizija velika dobrota. V njihovi osamljenosti jih raztresa. A zdravega človeka, ki je poln življenjske sile, trga od družbe in družabnega življenja. V njem hromi smisel za družabnost. Televizija je spodrinila družinsko knjižnico. Ob televizijskem apa-

ratu dobiš kvečjemu čas, da prebrskaš dnevni časopis. Človekova samopodjetnost v udejstvovanju duhovnih sposobnosti zginja. Duhovne sposobnosti se avtomatično zaposle ob televizijskih predstavah. Toda zaposlene so samo pasivno. Tako postaja tudi duhovni del človekovega življenja mehaniziran. Zato danes socialni psihologi govore o inženirjih kulturnega življenja.

Mehanizacija življenja slabo vpliva na človekove duhovne sposobnosti. V vsem verskem udejstvovanju človek nastopa kot svobodna oseba. Svoje naravne zmožnosti moramo zavestno in prostovoljno dati v službo milosti. V prvi vrsti morajo biti to tiste zmožnosti, ki dvigajo človeka nad ostalo živo stvarstvo. To so zmožnosti naše duše. Ako ne zna človek zaposliti svojih duhovnih sposobnosti v naravnem redu, jih bo težko pravilno zaposlil v službi milosti. Morda bo kdo ugovarjal, da za molitev in premišljevanje ni potrebna nobena posebna učenost; tudi preprosta molitev je sredstvo milosti. Upoštevati moramo, da preprostost ni v nobenem nasprotju z učenostjo ali z udejstvovanjem duhovnih sposobnosti. Krepost preprostosti pa je vedno v nasprotju z duhovno lenobo ali otopelostjo. Človek brez duhovnega življenja sploh ne more biti krepostno preprost.

Težko je dobiti stik s človekom v civilizaciji. Sad civilizacije je mehanizacija življenja. Kako to mehanizirano življenje zopet poduhoviti? Z masovnimi gibanji tega ni mogoče doseči. Masovna katoliška gibanja so potrebna, da se z njimi ustvarja javno mnenje. A za poglobitev duhovnega življenja ali za oživitev duhovnega življenja, je skoro vedno potreben osebni stik. Ta pa postaja vedno težji prav zaradi načina, kako človek v civilizaciji porablja tisti čas, ko ga lahko obiščeš.

S tem problemom se je baval mednarodni Kongres Pax Romana, ki se je vršil preteklo leto na Nottingham univerzi v Angliji. Med drugimi dognanji je ta kongres opozoril na nevarnosti radija, televizije in filma v službi izobrazbe, zakaj ta sredstva „ubijajo samopodjetnost in čut odgovornosti za konstruktivni razvoj svojih sposobnosti“. Na kongresu so tudi govorili o razmerju med laiki in duhovniki. „Laiki morajo nuditi svojo pomoč v ponižnosti, duhovniki pa jo morajo sprejemati z velikodušno plemenitostjo.“

V teh vrsticah so — kakor sem že napisal — nakazani problemi, ni pa podana njihova rešitev. Važno je, da problem opazimo. Z dobro voljo bomo lahko vsaj nekaj naredili.

VAŽNO! OPOZORILO! PROŠNJA!

Ponovno prosimo za novice iz življenja in delovanja slovenskih duhovnikov v domovini in zamejstvu. Zaglavje „Novice od povesod“ je za bralce najbolj zanimivo, pa postaja vedno bolj revno. To ne po krivdi uredništva.

Uredništvo

Gibanje „za boljši svet“

Alojzij Kukovica, Argentina

Gibanje „za boljši svet“ je formalno prikljal v življenje Pij XII. 10. februarja 1952. Ima torej že dobra štiri leta življenja za seboj. Razveseljivi uspehi so krona štirih let prizadevnega dela. Po eni strani se versko življenje in katoliška apostolska delavnost po škofijah, ki že izvajajo zamisel in program gibanja, širi, pogloblja in utrjuje; po drugi strani pa se vedno nove škofije uradno proglašajo solidarne z novim gibanjem, tako da gibanje „za boljši svet“ postaja vsak dan bolj vsekatoliško, svetovno. Gibanje živi in se širi ne le po Evropi, temveč je prestopilo meje kontinentov. Pripravljalno delo zanj se je tudi v Argentini že začelo. Jezuiti v San Miguelu (prov. Bs. Aires) so v ta namen začeli izdajati periodične publikacije, s katerimi hočejo pripraviti ugodna tla med hierarhijo in verniki za formalno ustanovitev gibanja na naših argentinskih tleh.

O zamisli, nastanku in značaju gibanja „za boljši svet“ je že veliko napisanega. A ker mnogi slovenski duhovniki, zlasti tu pri nas po argentinskih pampah, nimajo ne časa ne priložnosti, da bi se iz napisanega o gibanju zadosti poučili, bom skušal na tem mestu podati v kratkih vrstah nekaj zgodovine postanka in bistvenih potez novega gibanja.

ZGODOVINA NASTANKA GIBANJA

Pij XII. je misel o prenovitvenem gibanju katoličanov nosil v srcu vsa leta svojega plodnega papeževanja. Temu so pričla številni govori, ki jih je naslavljal na posamezne skupine vernikov in ki govore o delu katoličanov za novi, boljši svet, kot pa je ta, ki v njem živimo. Zlasti je ta misel jasno izražena v vsakoletnih božičnih poslanicah ter govorih in pismih na najbolj odgovorne kategorije katoliškega življenja: kler, redovništvo in Katoliško akcijo. V teh

dokumentih uporablja papež večkrat že tudi izraze, ki nakazujejo vsebino gibanja „za boljši svet“. Tako govori n. pr. o „svetovni zvezi“, „križarski vojni“ za „nekaj novega, bolj zdravega“ na svetu, ki naj bo „zgrajen na Jezusu, Bogu-človeku“.

10. februarja 1952, torej na predvečer praznika Lurške Matere božje, pa je v nagovoru na množico rimskih vernikov gibanje „za boljši svet“ slovesno prikljal v življenje, ko je sebe proglašil za glasnika boljšega sveta. Takole se glase ustanovne besede iz nagovora: „Kakor smo nekega, danes že davnega dne, sprejeli težak križ papeštva, ker je Bog tako hotel, tako si danes nalagamo izredno težko dolžnost, biti, kolikor nam bodo to dopuščale naše slabotne moči, glasnik boljšega sveta, kakor ga Bog hoče.“ Gibanje, ki je svoje ime dobilo prav po tem papeževem stavku, je s tem stopilo v življenje. A papež stopa strateško modro. Tvegano bi bilo začeti tak svetovni prenovitveni pokret, kot je gibanje „za boljši svet“, povsod naenkrat. V prvi etapi naj zato začne izvajati zamisel in program gibanja ena sama cerkvena edinica: rimska škofija. Rimska škofija, ki stoji pod neposrednim vodstvom papeža samega in je središčna celica Cerkve, mater ecclesiarum, bo s svojo vnemo in uspehi zgled in pobuda ostalim škofijam po svetu. „Njegovo zastavo“ (gibanja za boljši svet), pravi papež, „hočemo najprej zapupati vam, dragi sinovi Rima, ki ste nam najbližji in posebej izročeni naši skrbi in prav zato tudi postavljeni kot luč na svetilnik, kvas med brate, mesto na goro.“ A to naj bi bil le prvi sunek, zakaj v tej usodni uri človeške zgodovine ne gre izgubljati časa. Zato naj ostale škofije po svetu ne odlašajo s priključitvijo gibanju „za boljši svet“. Papež želi, da takoj začno posnemati rimsko škofijo v njenem obnovenem

delu. V istem nagovoru pravi: „Zelo želimo, da to mogočno prebujenje, ki vam ga danes polagamo na srce, takoj začno posnemati bližnje in daljne škofije, tako da bodo mogle že naše oči biti priča, kako se bodo vrnili h Kristusu ne le mesta, temveč tudi narodi, kontinenti, vse človeštvo.“

Formalen pa je to drugo etapo, s katero se gibanje „za boljši svet“ že na polju akcije postavlja na svetovno platformo, slovesno proglasil 8 mesecev po ustanovnem govoru, 12. oktobra, ko je v nagovoru na več stotisoč mož in fantov italijanske KA dejal: „Gotovo se spominjate, da smo pretekli februar naslovili na rimske vernike go-reče povabilo, naj bi mesto še celo na zunaj zablestelo v svetosti in lepoti. — Toda istočasno smo izrazili željo, naj bi mogočno prebujenje, h kateremu smo pozvali Rim, skoraj že začele posnemati ostale škofije, bližnje in daljne, da bi že naše oči bile priča, kako se bodo vrnili h Kristusu ne le mesta, temveč tudi narodi, kontinenti, vse človeštvo. Za to, lahko bi jo imenovali 'druga etapo', računamo z možmi in fanti Katoliške akcije, s celotno Katoliško akcijo.“ Tako je gibanje zaživelo in živi ne le v rimski škofiji, ampak že po mnogih drugih škofijah različnih narodov, dá, kontinentov.

VZROKI ZA NASTANEK

Kateri so vzroki in kakšen je smoter novega gibanja? Ali drugače zastavljeno vprašanje: Kaj je nagnilo papeža, da je ustanovil to gibanje in kaj hoče z njim doseči, kaj naj bo njegova naloga?

Na nastanek gibanja sta odločilno vplivala dva razloga. Prvi je na strani današnjega sveta in ga lahko kratko označimo z besedami: bankrot moderne družbe domala na vseh poljih življenja in iz njega izvirajoče izredno težko stanje človeštva. Drugi je na strani papeža: zavest o odgovornosti papeža in Cerkve v tej usodni uri človeške zgodovine.

a) Bankrot moderne družbe

Človeška družba se že nekaj stoletij sem, od protestantizma naprej, postopoma, pa nevzdržno oddaljuje in odvrta od Boga in od vsega, kar je božjega. Najprej je sovražnik zadal globoko rano v skrivnostno Kristusovo telo, ko je s protestantizmom cele narode odtrgal od Cerkve. Brez Cerkve, učiteljice Kristusovega in božjega nauka, je hotel zgraditi nov svet. A kdor zavrže Cerkev, bo kmalu zavrgel tudi Kristusa in Boga, ki se le v Cerkvi integralno nahajata. Tako se je zgodilo. Odpadu od Cerkve je kmalu sledil prelom s Kristusom. Bog še, Kristus ne več! A ko so se oddaljili od Kristusa, učlovečenega Boga, tudi pot v popolno brezboštvo ni bila več dolga in tako je moderna družba končala z bogokletnim klicem: Bog je umrl, Bog sploh ni nikdar bival. Če pa Boga ni, potem hočemo stari svet, ki je bil zgrajen na Bogu, zgraditi na novo, brez Boga. „Priča smo,“ tako pravi papež 12. oktobra 1952, „poskusu postaviti zgradbo sveta na temelje, ki jih ne pomišljamo označiti kot najbolj odgovorne za grožnjo, ki teži nad človeštvom: gospodarstvo brez Boga, pravo brez Boga, politika brez Boga.“

Če torej Boga ni, ga ni nikjer, ne v zasebnem ne v javnem življenju. Od tod strašne in usodne posledice brezboštva na vseh poljih človeškega življenja. Nравnost je za modernega človeka brez Boga le še goli vnanji formalizem, ki ga zahteva bonton, kadar in kolikor ga zahteva. Moderni človek hodi pot sproščenih nagonov in strasti. Glavno vodilo in merilo življenja sem jaz: vivam ego, pereat mundus. Brezbobzirna sebičnost povsod: v zasebnem življenju, v odnosih do bližnjega, do družbe. Človek je danes, kot pravi papež, padel na stopnjo živali. Kot za žival, tako obstoji tudi zanj le še čutno: za ta čutni svet živi, čutno črta meje njegovi ineteresni sferi. Silen tehnični napredek, ki bi mogel in moral človeka dvigati nad čutno, ga nanj le še bolj priklepa in mu ga usužnjuje. Vse moderne iznajdbe naj mu omogočijo le to.

da bo globlje in dalj časa užival dobrote tega sveta.

In v odnosih do bližnjega in do družbe! Če ni Boga, Stvarnika in očeta vseh ljudi, potem smo si ljudje tuji. Potem je prazno govoriti o kakšni solidarnosti in še manj ljubezni med ljudmi. Homo homini lupus! Brezčutna brezobzirnost v gospodarskem, političnem in celo kulturnem življenju. Razredna borba med delom in kapitalom je razdelila človeštvo v dva velika nespravljliva tabora. Sovraštvo med celimi bloki narodov s spremljajočo divjo oboroževalno tekmo v orožju, ki more in grozi uničiti človeštvo, vse življenje na zemlji.

To je bilanca, strašna bilanca večstoletnega odtujevanja Bogu in vsemu, kar je božjega. Človeštvo samo se zaveda, da je doživelo bankrot in da tako ne more in ne sme naprej. Moderna družba je blizu popolnega idejnega, moralnega in socialnega razkroja. „Človeštvo stoji na robu prepada, ki grozi pogoltniti duše in telesa, dobre in hudobne, civilizacije in cele narode,“ pravi papež v omenjenem nagovoru februarja 1952. Reda miru in splošnega blagostanja v svetu ni. V takšnem stanju ni nič čudnega, če se moderne družbe polašča neko splošno nezadovoljstvo. Ne gre tu za tisto nezadovoljstvo in nemir, ki je in bo delež slehernega človeškega, po neskončni sreči hrepeneča srca, dokler bo živelo na zemlji in ki ga bo utešila šele večna sreča v Bogu. Ne! Gre za neko splošno nezadovoljstvo nad svetom, v katerem jim je usojeno živeti: nezadovoljstvo nad večkrat krivično razdelitvijo zemeljskih dobrin, nad praznoto modernega življenja in še in še. Seveda vsi ljudje niso bili in nikdar ne bodo zadovoljni s svetom, a tako vesplošno nezadovoljstvo najbrže na svetu še nikdar ni bilo. Reveži in bogatini, močni in brezmočni, posamezniki in celi narodi — vse je nezadovoljno, utrujeno nezadovoljnosti. Človeštvo si hoče novega, boljšega sveta, kjer bo živelo bolj mirno, urejeno in zadovoljno, zato pa tudi bolj srečno. Sicer moderni člo-

vek največkrat ne ve, kakšen naj bi ta novi svet bil, le to ve, da drugačen od sedanjega. Človeštvo išče nove poti, pa ga ni, ki bi mu jo pokazal in ga nanjo popeljal. Edino Kristusova Cerkev je v današnjem svetovnem brodolomu zmožna utrujenemu človeštvu pokazati novih ciljev in novih poti. „Milijoni in milijoni ljudi,“ tako zopet povzema papež, „kličejo po novi poti in zro v Cerkev Kristusovo kot mogočnega in edinega krmarja, ki bi se spoštuječ človekovo svobodo mogel postaviti na čelo tako velike naloge ter z jasnimi besedami prosijo, naj bo ona njih vodnica; še bolj kot z besedami pa prosijo s prelitimi solzami, s še krvavečimi ranami in kažejo na brezmenja pokopališča, ki jih je organizirano in oboroženo brezboštvo posejalo po kontinentih.“ (Febr. 1952).

Strašna kriza, v katero je zašlo človeštvo, bi našla popolno in čudovito rešitev v Jezusu, v njegovem nauku. Ne le v tistem o večni sreči v nebesih, ki čaka vse zveste po tej trudapolni zemeljski poti, temveč tudi v njegovem nauku o človekovem življenju na zemlji. Jezusov nauk o bogastvu in revščini, o zakonu, družini in državi, o svobodi in avtoriteti, o skupnem Očetu v nebesih in o resničnem bratstvu vseh ljudi na zemlji, o pravicah poedinca in pravicah družbe, o pravičnosti in ljubezni in še toliko drugih resnic, katerih vsaka bi mogla biti učinkovito zdravilo za eno od ran na organizmu človeštva.

Svet torej potrebuje Jezusa; a s tem nočem reči, da se te potrebe zaveda. „Objektivno ga potrebuje, potrebuje njegovega evangelija, preprostega, močnega, življenjskega,“ kot je nekdaj dejal znani pater Lombardi. Ko bi svet spet prisluhnil evangeliju, bi dobil zupanje vanj in po njem v življenje. A svet evangelija ne posluša, posluša ga pa največkrat ne, ker mu ga nihče ne oznanja, ali pa ga vsaj ne oznanja na način, da bi ga svet poslušal in razumel. Če torej človeštvo danes za rešitev svoje krize potrebuje evangelija, mu ga čistega in popolnega more dati le Cerkev. Odtod težka in neodložljiva

dolžnost Cerkve, da svetu posreduje evangelij. „Milijoni in milijoni zro v Cerkev Kristusovo kot v edinega krmarja...“

b) Zavest o odgovornosti papeža in katoličanov

Papež se polno zaveda te svoje in vseh katoličanov odgovornosti, da svet rešijo težkega položaja. Naravnost dramatski prizvok dobivajo resnobne papeževe besede 10. februarja 1952: „Poslušajte danes iz ust svojega Pastirja in Očeta klic alarma: od Nas, ki ne moremo ostati nemi in mirni ob pogledu na svet, ki hodi, ne da bi vedel, po potih, ki vodijo v prepad duše in telesa, dobre in hudobne, civilizacije in narode. Čut naše odgovornosti pred Bogom zahteva, da poskusimo vse, da storimo vse, da prihranimo človeškemu rodu tako strašno nesrečo.“ „Papež mora,“ je govoril KA oktobra istega leta, „na svojem mestu čuti in neprenehoma moliti in se žrtvovati, da se volku ne posreči vdreti v stajo, kjer bi ropal in razkrojil čredo (Jan 10, 12). Tudi tisti, ki si s papežem delijo odgovornost pri vladanju Cerkve, poskušajo vse mogoče, da odgovorijo pričakovanju milijonov ljudi, ki, kot smo dejali pretekli mesec februar, kličejo po novi poti in zro v Cerkev kot v močnejšega in edinega krmarja. Toda danes to ni več zadosti: vsi verniki dobre volje se morajo zdramiti in začutiti svoj delež na odgovornosti za srečen izid te rešilne akcije.“

Nihče torej v tej usodni uri, ki jo preživlja človeštvo, ne sme stati ob strani; v uri, ko človeštvo slepo drvi proti prepadu, ki ga grozi uničiti. Najmanj smemo to storiti mi katoličani, ki brez dvoma nosimo delež krivde na današnjem stanju. Morda ne toliko per peccata commissionis kot omissionis. Ali nismo katoličani večkrat nemo in brezbrizno gledali, ko se je pisala zgodovina, ko si je človeštvo utiralo nova pota, proč od Cerkve, proč od Kristusa in Boga. Mi, ki bi kot kvas zemlje morali biti sredi

sveta, smo se večkrat v o določilnih trenutkih zaprli vase, svet pa je šel svojo pot mimo nas.

Ni še prepozno, čeprav je pozno! Treba je iti takoj in z vso resnostjo, ki jo zahteva čas, na delo. Ogromne naloge ne more opraviti en sam, potrebno je, da vsi in vsak storimo svoje. „Potrebno je,“ tako nadaljuje papež, „da vsak vernik, vsak človek dobre volje, presodi z odločnostjo, ki jo zahtevajo odločilni trenutki človeške zgodovine, kaj more in mora storiti in tako doprinese svoj delež k rešilnemu delu božjemu v pomoč današnjemu svetu, ki stoji na robu prepada. Neka vsesplošna trajna napetost, ki je tolikšna, da se more vsak čas razpočiti, ne more pustiti dobrih brezbriznih v istih koleznicah gledajoč prekrižanih rok temno bodočnost. — Napočil je čas dragi sinovi. Prišel je čas, da storimo odločilne korake. To je trenutek, da stresemo raz sebe usodno omrtvelost. Prišla je ura, da se vsi dobri, vsi, ki jim je mar človeštva združijo in strnejo svoje vrste. Čas je, da ponovimo z Apostolom: Prišla je ura, da od spanja vstanemo, zakaj približalo se je naše odrešenje (Rimlj 13, 11).“ (Februar 1952.)

NALOGA GIBANJA

Naloga, ki jo usodna ura stavlja na Cerkev in katoličane, je ogromna. Svet je treba na novo zgraditi in to na novih temeljih. Zopet je papež sam, ki to pove: „Gre za nič manj kot za svet, ki ga je treba zgraditi na novih temeljih.“ (Februar 1952.) Ti novi temelji bodo Jezusov nauk, njegov zgled in njegovo odrešenje. „Cerkev,“ tako spet papež, „ko želi drug in boljši svet, misli na družbo, ki bo imela za temelj in osnovo Jezusa Kristusa z njegovim naukom, zgledom in odrešenjem. (Oktober 1952.) Boljši svet ki ga je treba zgraditi, bo imel dva bistvena elementa. Prvi bo: mnogo več ljudi prerajenih v božje otroke, zatorej tudi bratov med seboj. Drugi: organizacija mirnega in srečne-

ga sožitja med ljudmi, vrednega velike človeško-božje družine. Prvo — več božjih otrok, v katerih bo plalo življenje milosti — je bistvena naloga Cerkve v vseh časih. A specifično za čas gibanja „za boljši svet“ bo prav to, da hoče biti njena akcija za otroštvo božje ljudi in torej končno za njih večno zveličanje, izredno intenzivna. Mnogo več božjih otrok med tistimi, ki še nič ne vedo za svojega Očeta v nebesih in mnogo več med tistimi, ki so sicer še po svojem neizbrisnem znamenju kristjani, ki pa kot izgubljeni sinovi že dolgo blodijo daleč od očetne hiše. Ista naloga Cerkve kot pred dva tisoč leti, a nov napor v realizaciji. Z drugim — bratsko sožitje ljudi na zemlji — pa se Cerkev življenjsko vključuje bolj kot kdajkoli prej, v zemeljsko dramo moderne družbe, ki ravno v socialnem vprašanju ne more dobiti nobene zadovoljive rešitve. Cerkev hoče socialno vprašanje rešiti s pogumno, če treba drzno borbo za novo družbo krščanskega bratstva. Bistvo tega prizadevanja bo prav v tem, da bo vsem ljudem posredovala božje otroštvo — ki bo ljudi naredilo zares brate med seboj.

Takoj nato, ko je proglasil nalogo gibanja „za boljši svet“, daje papež prvo veliko, programatično povelje pionirjem gibanja. Takole jim kliče februarja 1952: „Sprejmite z velikodušno predajo sveto geslo, ki vam ga daje vaš Pastir in Oče: začnite z mogočnim prebujanjem idej in akcij. Prebujanje, ki naj vse brez razlike stanu: kler in ljudstvo, nosilce oblasti, družine in združbe, vsakega človeka in vse ljudi — obveže k popolni prenovitvi krščanskega življenja zato, da se zaščitijo moralne vrednote, da se ustvari socialna pravičnost, da se na novo zgradi krščanski red.“

BLIŽNJI CILJ: INDIVIDUALNA IN KOLEKTIVNA REFORMA CERKVE

Cerkev bo mogla biti kos ogromni nalogi prenove sveta samo pod enim pogojem: da se bo namreč sama prej

pomladila, v svojem človeškem elementu očistila in okrepila. Zato je nujna reforma človeškega elementa v Cerkvi sami, kar bo sredstvo in obenem bližnji cilj gibanja „za boljši svet“. Reforma, ki bo odgovarjala stavljeni nalogi: ker je treba človeštvo dvigniti z zemlje do neba, zato morajo pionirji tega podviga trdno stati na obeh polih: v nebesih in na zemlji. V nebesih po intenzivnem življenju milosti, na zemlji z brezhibno apostolsko tehniko.

Positivna vsebina naše reforme bo torej imela dva vidika: individualnega in kolektivnega, ali če hočete: notranjega in organizatoričnega; pod enim vidikom bo nastal močnejši naš kontakt z Bogom, pod drugim pa učinkovitejši naš kontakt z zemljo. Z individualno reformo je treba doseči, da se bo duhovno življenje v pionirjih gibanja na novo v vsej lepoti razcvetelo; da bodo to mogoče poživljene vere, resnične in velike ljubezni do bližnjega, veliki v krepostih pametnosti, srčnosti in drugih. Živimo v času, ki zahteva eminentno duhovnih ljudi, če hočemo dvigniti današnjega človeka iz snovi in mesa k vrednotam duha, in še bolj k nadnaravnim vrednotam. Potrebno je, da torej dobri postanejo boljši, da mnogo mnogo mlačnih postane spet gorečih. To bo tudi prvi sad, ki ga bo Gospod požel iz sedanje krize človeštva v Cerkvi sami.

Drugi vidik je kolektivni, na polju organizacije katoliškega apostolata. Katoliški delavni tabor žal danes ne daje povsod vtisa harmonično in smotrno zasnovane delovne celote. Glede na število in sredstva, s katerimi razpolagamo, bi moral katolicizem v svetu več pomeniti, kot pa pomeni. Mnogokrat ni enotnega, še manj složnega postopanja. Mednarodno sodelovanje katoličanov je minimalno. Nacionalni katolicizmi živijo le prevečkrat vsak po svoje, rešujejo le svoje probleme, se zapirajo vase, ne da bi poskušali pritegniti katoličane drugih narodov v skupne napore, a se tudi sami vključiti v širše enote. Večkrat celo nacionalni katolicizmi niso nekaj

harmoničnega; večkrat so brez potrebe in koristi razbiti na mnogo, včasih si celo nasprotujočih, pobud. Nekaj podobnega se večkrat dogaja v škofijah in celo župnijah. Da vredno odgovorimo na neizmerne potrebe in prav tolikšne možnosti sedanje ure, moramo revidirati celotno polje katoliške organizirane delavnosti. Gibanje „za boljši svet“ je akcija, a plodne akcije ni brez metod. Da uspemo v akciji je treba drzno uporabiti, če treba nove metode. stare prilagoditi, nadomestiti, pa tudi ohraniti, kar je prav, da se ohrani. Nasprotnik operira z železno organizacijo in premetenimi metodami; postaviti se mu moramo v bran s še močnejšo organizacijo in še boljšimi metodami, začeni pri najmanjših župnijah do velikih mednarodnih udruženj. Gibanje „za boljši svet“ ni kakšna nova organizacija in se tudi ne opira na posamezno od že obstoječih, temveč na vse hkrati in vsem hoče dati novega zagona in jih smotrno uporabiti za rešitev stavljenih naloge.

VSI IN TAKOJ NA DELO

Potem pa še nekaj! Takoj na delo, brez odlašanja! Smo v času svete vojne. V času vojne pa se ritem življenja v deželi spremeni iz mirnodobskega v vojnega: treba je delati pospešeno in se omejiti na bistveno. „Ni to trenutek,“ pravi zopet papež, „da bi razpravljali, iskali novih načel, kazali nove cilje. Eni in drugi, v bistvu znani in določeni, pričakujejo samo ene stvari: konkretnega uresničenja.“ (Februar 1952.) Čas je torej, da se nehamo zgubljeni v brezplodnem razpravljanju, da pustimo malenkosti in gremo vsi nemudoma na delo, sicer zna biti prepozno. „Vsi so naprošeni, da se uvrstijo na pravo mesto, da delajo z največjo učinkovitostjo, da ritem njih dela odgovarja skrajno nujni potrebi obrambe, zavze-

manja in pozitivne gradnje,“ kliče spet papež v istem nagovoru.

„Na delo torej,“ tako zaključil papež zgodovinski nagovor februarja 1952. „Naj vas nagne Bog, ki to hoče, navduši naj vas veličina akcije, priganja njena nujnost. Podpirale vas bodo molitve ponižnih in majhnih, katerim veljajo vaše najbolj nujne skrbi, podpirale bolečine sprejete in darovane za tiste, ki trpe. Blagosloвила in povečala bo srečen izid prečista Devica...“

Akcija je univerzalna. Papež hoče vse pritegniti v ta sveti boj za prenovitev sveta. Ne samo tiste, ki bodo mogli in hoteli iti v prve vrste, temveč tudi vse ostale dobre volje. ki bodo tvorili bojno zaledje, ko bodo s svojimi žrtvami in molitvami doprinesli svoj delež h končni zmagi. Zlasti pa bo mogočna zavetnica Marija, Mati Kristusa in Mati trpečega človeštva, ki je ta poziv papeža „za boljši svet“ prav oficielen odgovor na njen zadnji poziv v Fátimi naj se svet spravi z njenim božjim Si-nom.

Zaživelo je torej veliko svetovno gibanje „za boljši svet“ — reakcija Cerkve proti odpadu moderne družbe od Boga. Gibanje, ki hoče biti nov duh, in nov napor vseh vitalnih katoliških sil za rešitev moderne družbe. Uspeh odvisi od tega, kako bodo znali katoličani odgovoriti na papežev poziv. Če bo vsakdo v tej usodni uri človeške zgodovine storil, kar more storiti, potem je gotovo, da bo Bog kmalu znova slavil zmago usmiljenja na zemlji. Medtem ko brezbožniki še naprej širijo klice sovražstva in vpijejo: „nočemo, da bi Jezus vladal nad nami“ (Lk 19, 15), se bo tedaj dvignila druga pesem, pesem ljubezni in rešenja, ki bo dihala odločnost in pogum. Ta pesem se bo dvignila na poljih in uradih, v domovih, na cestah, v parlamentih in na sodiščih, v družinah in v šoli: Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat!“ (Okt. 1952).

Zadošča en sam človek vžgan od žive vere, da spreobrne ves narod.
Sv. Janez Krizostom

JUGOSLAVIJA

Umrli so: Karel Gros, bivši ekonotn v ljubljanskem bogoslovju; p. Gvido Rant, frančiškanski provincial; Andrej Šavli, župnik na Trati, Poljanska dolina: župnik Kralj, živel v pokoju v Strugah pri Dobropoljah. Bog daj vsem večni mir in pokoj!

ARGENTINA

G. Anton Stanovnik, kaplan v bolnišnici v Haedo, je 30. maja izpolnil šestdeset let življenja. — Nekaj dni za njim, 7. junija, je enak jubilej obhajal g. Janez Knafelj, kaplan v župniji San Miguel v Buenos Airesu. Oba jubilanta sta še pri močeh in zdravju in jima želimo, da bi mogla še veliko dobrega storiti v vinogradu Gospodovem.

Romanje v Lujan. Tudi letos smo Slovenci v Argentini drugo nedeljo v maju poromali na Marijino božjo pot v Luján. Prišlo je okrog 2.000 vernikov in nad dvajset sobratov duhovnikov. Sv. mašo in pridigo je imel direktor g. Anton Orehar. Petje je vodil g. Janez Markič. Popoldne je pridigal g. dr. Filip Žakelj. Po pridigi je bila procesija okrog trga pred cerkvijo, nato pa pete litanije Matere božje in blagoslov.

Shod naseljencev. Na zadnjo nedeljo v maju popoldne so narodne skupine naseljencev v Argentini priredile svoj letni shod na čast Materi božji. Ta shod je bil tretji po številu. Pripravil in vodil ga je glavni direktor naseljencev v Argentini mons. dr. Albino Mensa s sodelovanjem direktorjev posameznih narodnih skupin. Slovencev se je udeležilo okrog 600, med njimi 25 duhovnikov.

RIM

Nova maša. Na veliko soboto je bil v cerkvi papeškega zavoda v Rimu posvečen v mašnika g. Nikolaj Žužek, jezuit. Na velikonočni ponedeljek je pel v vzhodnem obredu novo mašo v kapeli slovenskih šolskih sester.

Novomašnik je že tretji sin duhovnik

in jezuit iz znane Žužkove družine iz Ljubljane, ki živi sedaj v begunstvu, raztresena na različnih kontinentih. Mati vdova živi z mlajšimi otroki v Argentini. Eden od sinov je v bogoslovju, tudi pri jezuitih. Tri hčerke so tudi posvetile življenje Bogu, ena je uršulinka, dve pa sta kot zdravnici vstopili v red sester-zdravnic-misijonark. Tako se je od 13 otrok Žužkove družine že sedem darovalo Bogu.

Pri novi maši je pridigal novomašnikov brat p. Ivan. Po sv. maši pa je na plošči slišal pozdrave matere in mlajših bratov in sester iz Argentine.

Novomašniku želimo veliko božjega blagoslova in veliko uspeha pri delu za zedinjenje Slovanov s katoliško Cerkvijo.

G. Pavel Krajnik je 3. maja doktoriral na Vzhodnem inštitutu. Tezo je branil v ruskem jeziku. Čestitamo!

GORICA

V bolnišnici na Jesenicah je umrl g. Joško Kusman, župni upravitelj v Sp. Tribuši. Star je bil komaj 42 let. Po rodu je bil Idrijčan. Več časa je upravljal župnijo Kal nad Kanalom. Naj počiva v miru!

KOROŠKA

G. Alojzij Hutter je po smrti g. prelata Podgorca postal starosta slovenskih duhovnikov na Koroškem. Rojen je bil v Globasnici leta 1868. Sedaj živi v pokoju v Grebinju. Bog ga nam ohrani pri življenju še mnogo let!

Štiridesetletnico mašništva obhajajo letos gospodje Valentin Brandstätter, župnik v Kapli na Dravi, dekan Kristo Košir na Žihpoljah in Jakob Woschitz, župnik na Brdu pri Šmohorju.

Tridesetletnico mašništva obhajajo gg. častni kanonik in prošt Aleš Zechner v Dobrli vasi, Jože Boštjančič, župnik v Apačah, in Franc Repnik, župnik v Logi vasi. — Vsem jubilatoma naše iskrene čestitke!

NOVE KNJIGE

Dr. Metod Turnšek: In hrumela je Drava. Izšlo v Trstu.

Naš sobrat pater Metod Turnšek je že veliko lepega napisal in izdal. Tokrat se nam je predstavil z romanom. Kritiki pravijo, da je to doslej najboljša njegova knjiga.

Roman opisuje dogodke v začetku nemške okupacije na štajerskem. Pokaže tipično lice medvojnih let po štajerskih krajih. Opisani so najbolj žalostni pripetljaji v zgodovini slovenske vasi, ko po ovadbi domačina odvedejo v pregnanstvo v Šlezijo ali Srbijo nedolžne slovenske družine.

Knjiga posega tudi v življenje dijakov, ki so ob vdoru okupatorja morali prekiniti svoje študije in svojo razposajeno mladost.

Opisani dogodki se naslanjajo na resnične dogodke. Pisano je toplo in optimistično. Delo je slavospev trdnosti in neuklonljivosti slovenskega človeka v enem najtežjih razdobjih slovenske zgodovine. Je izraz vere v njegove rojake in odraz vere in upanja v bodočnost slovenskega naroda, kar najlepše izraža motto knjigi:

„Dovolj, preveč je že solz in prelite krvi —

Kdaj se bo, domovina, mati teptanih, razpel nad tabo en sam trden in varen krov?“

Janez Jenko: Šmarnice za leto 1956. Izdala Mohorjeva družba v Celoveu.

Ker v Ljubljani ali v Celju ali v Mariboru ne smejo tiskati nabožnih knjig, si morajo naši rojaki na Primorskem in Koroškem sami pomagati z izdajo „Šmarnic“. Letošnje so posvečene družini. G. Jenko Janez, salezijanec, govori o družini kot duhovnik in dušni pastor, ki mu je pri sreči zdravo versko in moralno življenje te osnovne celice naše narodne skupnosti. Knjiga je pisana

preprosto in toplo. Glavni povdarek je na vzgoji otrok in na ohranitvi krščanskih običajev v družini.

PO KATOLISKEM SVETU

Vatikan. Konzistorijalna kongregacija je v preteklem letu ustanovila 21 novih cerkvenih pokrajin, 152 novih škofij ali škofijskih upraviteljev. Kongregacija za širjenje vere ima sedaj v upravi 682 cerkvenih pokrajin, ki obsegajo 82 nadškofij, 6 opatij, 191 apostolskih prefektur in 129 apostolskih vikariatov. Nad 23 milijonov katoličanov spada pod to kongregacijo. Ima na razpolago tri milijone katehistov, 24 tisoč duhovnikov, nad 60 tisoč misijonskih sester, skoraj 4 tisoč bogoslovcev in nad 10.000 gojencev malih semenišč.

Papeška karitativna pisarna je 1. decembra 1955 začela velikopotezno karitativno akcijo za pomoči potrebnim v Italiji. V zadnji zimi je ta pisarna podpirala nad en in pol milijona družin, kar je približno pet milijonov ljudi. Vsak drugi teden dobi vsaka teh družin paket z živili. Delo je organizirano po župnijah.

Pred nekaj meseci je sv. oče Marijo Snežno proglasil za zavetnico smučarjev. — Apostol sv. Matej je bil določen za patrona vseh tistih, ki imajo opraviti s knjigovodstvom. Predno je Jezus Mateja poklical med svoje učence, je bil ta knjigovodja-računar.

Abesinija. Abesinski cesar je 15. januarja obiskal katoliški misijon v Asmari. Priredili so mu lep sprejem. Cesar je zelo pohvalil delo katoliških misijonarjev. Ob slovesu je daroval misijonu 10.000 dolarjev.

Argentina. Tudi Buenos Aires ima svojega „Abbé Pierra“ v osebi jezuitskega patra Jožefa Balista. K velikopoteznemu karitativnemu delu, ki ga imenuje „Emaus“, je pritegnil več tisoč ljudi, duhovnikov, bogoslovcev in laikov.

Izdaja: Konzoreij (Gregor Mali). — Urejuje: uredniški odbor (dr. Ivan Ahčin, Rivadavia 234, Adrogué FNCR, prov. Buenos Aires, Argentina). — Uprava: Stanko Škrbe, Victor Martínez 50, Buenos Aires, Argentina. — Tiska tiskarna Salguero, calle Salguero 1506, Buenos Aires, Argentina

